

บทที่ 4

เขตการค้าเสรี

เด็กในเรื่อง

เขตการค้าเสรี เป็นการค้าระหว่างประเทศที่กำลังนิยมแพร่หลาย แต่เดิมเป็นพหุภาคี และปัจจุบันนิยมเขตการค้าเสรีแบบทวิภาคีมากขึ้น ประเทศไทยได้เลือกเห็นความสำคัญ อุปสรรคปัญหาและแนวทางพัฒนาประเทศเพื่อความอยู่รอด ในยุคโลกาภิวัตน์และการ พัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยไม่สามารถอยู่โดยเดียว จำเป็นต้องร่วมมือและช่วยเหลือกัน ขั้ด ปัญหาความล่าช้า ความไม่ประสิทธิภาพและความต่อเนื่องการพัฒนาระหว่างประเทศร่วมกัน ประเทศไทยได้ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ บاهาร์ เปรูและกลุ่มนิมส์เทคหรือประเทศในแถบเอเชียใต้ เช่น พม่า บังกลาเทศ ศรีลังกา ปากีสถาน เป็นต้น

ในบทนี้อธิบายพอสังเขป เขตการค้าเสรีไทยกับต่างประเทศที่มีมูลค่าสูงเท่านั้น เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน อินเดีย ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

สาระสำคัญ

1. เขตการค้าเสรี
2. เป้าหมาย
3. รูปแบบ
4. ประโยชน์
5. เขตการค้าเสรีไทยกับ
 - 5.1 สหรัฐอเมริกา
 - 5.2 ญี่ปุ่น
 - 5.3 จีน
 - 5.4 อินเดีย
 - 5.5 ออสเตรเลีย
 - 5.6 นิวซีแลนด์

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักศึกษาจะเข้าใจอ福ทีเอ ในรูปแบบทวิภาคี ความเป็นมา โอกาสและผลกระทบ รายละเอียดของการค้าเสรี ไทยกับประเทศต่างๆ ที่มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศสูง

ความนำ'

อ福ทีเอ (FTA) หรือ Free Trade Area แปลว่า เขตการค้าเสรี

อ福ทีเอ เป็นแนวคิดทางการค้าที่มีนานานกว่าครึ่งศตวรรษแล้ว ในการทำการค้าระหว่างประเทศ โดยในระหว่างที่เริ่มเจรจาการเปิดเสรีทางการค้าภายใต้ความตกลงแกตต์ (GATT) ที่จัดทำขึ้นตั้งแต่เมื่อปี 2490 นี้ ประเทศต่างๆ ได้เล็งเห็นว่า การเจรจาพหุภาคีเพื่อเปิดเสรีร่วมกับประเทศจำนวนมาก ซึ่งมีความต้องการและร่วมมือกัน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ในทางปฏิบัติเกิดความล่าช้าและมีปัญหามากมาย

ดังนั้นจึงได้เกิดแนวความคิดการเปิดเสรีในกลุ่มเล็กๆ ซึ่งจะเป็นตัวช่วยเร่งให้มีการเปิดเสรีในระดับโลกได้ในลักษณะต่อยอด ดังนั้นเมื่อการเจรจาพหุภาคีติดขัดหรือเชื่องข้าไม่ทันใจ ประเทศต่างๆ ได้เห็นประโยชน์ของการตกลงทำอ福ทีเอเป็นเบื้องต้นกันก่อน จุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุน

แนวคิดดังเดิมของอ福ทีเอจะเกี่ยวข้องเฉพาะการค้าสินค้า แต่ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัฒน์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้เศรษฐกิจและตลาดของประเทศไทยต่างๆ เชื่อมโยงกันมากขึ้น การเคลื่อนย้ายของสินค้า บริการ เงินทุนและบุคลากรรวมทั้งข้อมูลข่าวสารข้ามพรมแดน ประเทศได้ขยายตัวและรวดเร็วขึ้น ได้มีการปรึกษาร่วมมือกันด้านการค้า การกำหนดกฎหมายระหว่างประเทศมากขึ้น ในการอนองค์การการค้าโลก และขอบเขตของอ福ทีเอ ได้ขยายตัวตามไปด้วย

ดังนั้น FTA จึงครอบคลุมไปถึงเรื่องการค้าบริการ การลงทุน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อโดยภาครัฐฯ และความร่วมมือในสาขาต่างๆ

¹ สมพงษ์ เพื่องารมย์. 2549. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับข้อตกลงการค้าเสรี กรุงเทพมหานคร: งานวิจัย โปรดักส์

ด้านกฎหมายเอฟทีเอ เป็นแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับกันและกฎหมายที่ของการค้าพหุภาคี ภายใต้แก่ตต์และกฎหมายขององค์การการค้าโลก (WTO) ที่ตั้งขึ้นแทนที่เมื่อปี 2538 ได้เปิดช่องให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกจัดทำเอฟทีเอระหว่างกันได้ด้วย โดยถือเป็นข้อบกเว้นต่อหลักการของระบบการค้าพหุภาคีที่เน้นการให้ประโยชน์แก่สมาชิกทั้งหมดอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อบกเว้นเกี่ยวกับเอฟทีเอ ได้ปรากฏอยู่ในข้อ 24 ของความตกลงแก่ตต์ ว่าด้วยการลดภาระ การค้าปี 2537 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า โดยข้อ 24 ระบุไว้ว่า ความตกลงแก่ตต์ไม่ขัดขวางการที่ประเทศสมาชิกจะจัดตั้งเอฟทีเอ แต่เอฟทีเอจะต้องนำไปสู่การยกเลิกภาระในการค้าระหว่างสมาชิกเอฟทีเอเกือบทั้งหมด ข้อตกลงจัดตั้ง เอฟทีเอ จะต้องนำไปสู่การเปิดเสรีในระยะเวลาที่สมเหตุสมผล และเมื่อจัดตั้งเอฟทีเอแล้ว อัตราภาระหรือมาตรการต่างๆ ที่สมาชิกเอฟทีเอใช้กับประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก จะต้องไม่สูงหรือมากไปกว่าที่เคยมีก่อนการจัดตั้งด้วย ส่วนในด้านการค้าบริการ ความตกลงแก่ตต์ (GATT) ว่าด้วยการค้าบริการข้อ 5 ที่ได้ระบุไว้ เช่นเดียวกัน ว่า ไม่ขัดขวางการที่ประเทศสมาชิกจะทำความตกลงเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกันเอง แต่มีการตั้งข้อแม้ว่า ความตกลงนี้จะต้องไม่กล่าวเป็นการเพิ่มอุปสรรคต่อการค้าบริการในสาขาต่างๆ ให้มากกว่าก่อนการทำเอฟทีเอ ต้องครอบคลุมสาขาวิชาการค้าบริการเป็นส่วนใหญ่ กิตเป็นมูลค่าการค้ามากพอสมควร และวิธีการให้บริการในหมวดต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ ตามกฎหมายขององค์การการค้าโลก (WTO) แบ่งเป็น 4 หมวด คือ

1. ผู้ให้บริการและผู้รับบริการอยู่กันคนละประเทศ
2. ผู้รับบริการไปรับบริการในประเทศของผู้ให้บริการ
3. ผู้ให้บริการมาตั้งบริษัทในประเทศของผู้รับบริการ
4. ผู้ให้บริการไปให้บริการในประเทศของผู้รับ

แม้ว่าเอฟทีเอจะมุ่งการเปิดเสรี แต่ไม่ได้กำหนดให้ประเทศคู่สัญญาจะต้องเปิดเสรีทุกเรื่อง หรือในทันที กฎหมายที่ขององค์การการค้าโลก (WTO) ไม่ได้บังคับเอาไว้ ให้โอกาสประเทศคู่สัญญาเอฟทีเอ ทำข้อตกลงเปิดเสรีบางส่วนและปิดบางส่วนได้และตกลงที่จะเปิดเร็วเปิดช้าได้ โดยหลักการเอฟทีเอต้องมุ่งให้เปิดเสรีกันให้มากกว่าที่ตกลงกันได้

นโยบายการค้าเสรี (Free Trade Policy) มีรากฐานมาจากทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (The Theory of Comparative Advantage) ที่เสนอว่าแต่ละประเทศควรจะเลือกผลิตแต่เฉพาะสินค้าที่ตนมีด้านทุนการผลิตได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมากที่สุด และนำสินค้าที่ผลิตได้

นั้นไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ประเทศอื่นมีต้นทุนการผลิตได้เปรียบ ถึงแม้ว่าประเทศนี้จะอยู่ในฐานะเดียวกับประเทศนี้ในการผลิตสินค้าทุกชนิดก็ตาม ประเทศทั้งสองก็ยอมจะทำการค้าต่อกันได้ โดยแต่ละประเทศจะเลือกผลิตเฉพาะสินค้าที่เมื่อเปรียบกับสินค้าอื่นแล้ว ประเทศคนสามารถผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุดแล้วนำมาแลกเปลี่ยนสินค้าที่ผลิตขึ้นกับอีกประเทศนั่น

นโยบายการค้าเสรีไม่สนับสนุนการเก็บภาษีศุลกากรในอัตราที่สูงและจัดข้อบังคับต่างๆ ที่กีดกันการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น ประเทศที่ใช้นโยบายการค้าเสรีมีลักษณะโดยทั่วไป ดังนี้

1. ดำเนินการผลิตตามหลักการแบ่งงานกันทำ กล่าวคือ เลือกแต่ผลิตสินค้าที่ประเทศนั้นมีประสิทธิภาพในการผลิตสูงและมีต้นทุนการผลิตต่ำ
2. ไม่มีการเก็บภาษีคุ้มกัน เพื่อคุ้มครองช่วยเหลืออุตสาหกรรมในประเทศแต่ย่างไร ก็เก็บแต่ภาษีศุลกากรเพื่อเป็นรายได้ของรัฐฯ
3. ไม่ให้สิทธิพิเศษหรือกีดกันสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง มีการเก็บภาษีอัตราเดียวและให้ความเป็นธรรมแก่สินค้าของทุกประเทศเท่าๆ กัน
4. ไม่มีข้อจำกัดทางการค้าที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ไม่มีการควบคุมการนำเข้าหรือการส่งออกที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ยกเว้นการควบคุมสินค้าบางอย่างที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ศีลธรรมจรรยาหรือความมั่นคงของรัฐฯ เท่านั้น

ความเป็นมาการจัดทำเอฟทีโอไทย

การเปลี่ยนแปลงสังคมเศรษฐกิจของไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรูปแบบการค้าระหว่างประเทศได้แปรเปลี่ยนไป นับตั้งแต่อดีตฐานะ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร พลิกโฉมหน้าจากเวทีพหุภาคีนิยม (กลุ่มประเทศไทย) และหันเข้าสู่แนวทางทวิภาคีนิยม (คู่ค้า 2 ประเทศ)

ในการเร่งรับดำเนินยุทธศาสตร์เจรจาเพื่อทำข้อตกลงทางการค้าเสรีแบบทวิภาคีหรือ Roadmap ของ Free Trade Agreement (FTA) โดยเส้นผลเดิมจากการทำข้อตกลงการค้าเสรีในระดับทวิภาคีซึ่งประเทศไทยได้ทำไว้กับหลายประเทศ ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น นาฬีเรน เปรู ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และกลุ่มประเทศเอเชียใต้หรือบิมพ์เทศ เช่น บังกลาเทศ อินเดีย พม่า และศรีลังกา เป็นต้น ซึ่งในบทที่ 4 จะกล่าวรายละเอียดเฉพาะประเทศคู่ค้าการค้าเสรี ซึ่งมีมูลค่าการค้ากับไทยสูง เช่น จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย เป็นต้น

เอฟทีโอเป็นนโยบายการค้าระหว่างประเทศที่รัฐบาลเข้ามาเมืองทบทวนและแก้ไขที่สุด โดยปล่อยให้เอกชนดำเนินการค้าระหว่างประเทศ โดยปราศจากสิ่งกีดขวางและข้อจำกัดเสรีภาพ

ทางการค้า เช่น เรื่องการตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโควต้าสินค้าเข้าและสินค้าออก การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ โดยรัฐจะไม่ควบคุมหรือกระทำการใดๆ ที่เป็นอุปสรรคกีดขวางการค้าระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินการและขยายตัวไปกว้างขวาง ซึ่งจะช่วยจัดสรตรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดและเป็นผลดีกับสวัสดิการเศรษฐกิจ ตลอดจนเกิดประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคส่วนรวม

รัฐบาลไทยได้ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (เอฟทีเอ) เรียบร้อยแล้วกับหลายประเทศ ซึ่งมีข้อดี ข้อเสีย ความได้เปรียบ เสียเปรียบที่แตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตาม ในระยะยาวรัฐบาล ยังมองว่าภายใต้ระบบการค้าเสรีประเทศไทยจะได้มากกว่าเสีย และได้รับข้อดีจากการทำการค้าเสรีแบบทวิภาคีกับประเทศต่างๆ สำหรับข้อเสียดังนี้

ข้อเสีย

- เอฟทีเอ มีส่วนเกื้อกูลผลประโยชน์โลกทุนนิยม โดยประเทศมหาอำนาจและบรรษัทข้ามชาตินำไป ได้เปรียบมากกว่าประเทศที่มีฐานะเศรษฐกิจอ่อนแอกว่า

- เนื่อง ไขบังคับกำหนดให้ประเทศโลกที่สามต้องปฏิบัติและเป็นสูตรสำเร็จที่ชาติมหาอำนาจใช้กับทุกประเทศ จุดประสงค์เพื่อให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาช่วยគิจการงานราคากลางและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศในโลกที่สาม ดังเช่นกรณีอีตานายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ได้พยายามผลักดันแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นต้น เนื่อง ไขท่องท้ายด้วย zation ได้แก่

1. Liberalization หรือแนวทางเสรีนิยม
2. Stabilization แนวทางรักษาเสถียรภาพ
3. Deregulation แนวทางผ่อนคลายกฎกิจการกำหนดและควบคุม
4. Privatization หรือแนวทางการถ่ายโอนการผลิตไปสู่ภาคเอกชน

- อุตสาหกรรมที่เพิ่งเกิดใหม่ (Infant Industry) จะไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าชนิดเดียวกันจากประเทศอื่นที่มีความชำนาญในการผลิตมากกว่าได้ เนื่องจาก (1) ต้นทุนการผลิตสูง เพราะเป็นอุตสาหกรรมใหม่เพิ่งเริ่มต้นระยะแรก (2) คุณภาพสินค้าต่ำ (3) ความชำนาญการผลิตมีน้อย เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยค้ำหน้าไปซื้อสินค้าจากต่างประเทศแทน

- ธุรกิจบางประเภท ประเทศเศรษฐกิจแข็งแรงกว่าได้เปรียบ เช่น การเงิน การธนาคาร ประกันภัย การค้าหลักทรัพย์ เป็นต้น เนื่องจากประเทศคู่ค้ามี (1) ประสบการณ์สูง (2) ความเชี่ยวชาญสูง เป็นต้น ทำให้สามารถเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้อย่างกว้างขวาง

- ประเทศมหาอำนาจจะได้เปรียบในการต่อรองสูงกว่า และขาดความจริงใจในการทำอุปทิสติ เพื่อประโยชน์ที่คำนึงถึงการให้ลูกค้าเปิดเสรี แต่ประเทศของตนได้สร้างกำแพงการค้าหรือมีกฎหมายที่มีลักษณะป้องคุ้มครองการค้าภายในดังนี้ สาธารณรัฐอเมริกา الجنوبฯ ได้ห้ามมาตกลงการค้าเสรีทวิภาคี มีกฎหมายฟาร์มแอกต์เพื่อป้องป้องศินค้าเกษตรในประเทศ มีกฎหมายสุอนามัยและกฎหมายสิทธิมนุษยชนเพื่อป้องตลาดและกฎหมายด้านการก่อการร้ายมาตรฐานเข้มกีดกันการค้า

- การทำสัญญาข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างกัน สำหรับประเทศที่ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบภายในป้องคุ้มครองการค้า เสียเปรียบและส่งผลกระทบให้ธุรกิจเสียหาย ก่อให้เกิดการค้าไม่เป็นธรรม มีปัญหาสังคมและกระทบความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น

เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) เป็นกลุ่มประเทศที่ได้ทำข้อตกลงที่จะทำการค้าแบบเสรี โดยกำหนดเป็นภัยศุลกากร การจำกัดส่วนแบ่ง (โควต้า) และการให้สิทธิพิเศษกับสินค้าส่วนใหญ่ (หรือไม่ทั้งหมด) ที่ทำการค้าข่ายระหว่างกัน

ความหมายของเขตการค้าเสรี

เขตการค้าเสรี หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่ม ที่ทำข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็นศูนย์เปอร์เซ็นต์ และเลือกใช้อัตราภาษีที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม ทำการเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้าโดยการลดอัตราภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลังนั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการและการลงทุนด้วย

เขตการค้าเสรีที่สำคัญในปัจจุบันคือเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือหรือนาฟต้า (NAFTA) และเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 และการทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคอเมริกา (Free Trade Area of the Americas: FTAA) ในปี 2548

เป้าหมายของเขตการค้าเสรี

เขตการค้าเสรีจะท่อนแนวคิดสำคัญทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า “ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นสูงสุด เมื่อประเทศต่างๆ พลิตสินค้าที่ตนมีดันทุนในการผลิตต่ำที่สุด เมื่อ

เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ แล้วนำสินค้าเหล่านั้นมาค้าขายแลกเปลี่ยนกัน” ซึ่งในโลกแห่งความเป็นจริงนั้น ประเทศไทยสูงสุดคั่งกล่าวจะไม่เกิดขึ้น หากยังมีการเก็บภาษีขาเข้าและมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าต่างๆ ซึ่งส่งผลบิดเบือนราคากลางๆ ให้สูงของสินค้าและทำให้การค้าขายไม่เป็นไปอย่างเสถียรและมีประสิทธิภาพ

พร้อมกันนี้อีฟทีเอ ถือเป็นเครื่องมือทางการค้าสำคัญที่ประเทศไทยต่างๆ สามารถใช้เพื่อขยายโอกาสในการค้า สร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านราคาให้แก่สินค้าของตน เนื่องจากสินค้าที่ผลิตในอีฟทีเอจะถูกเก็บภาษีขาเข้าในอัตราที่ต่ำกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศอื่นๆ ที่ไม่ใช่สมาชิกอีฟทีเอ จึงทำให้สินค้าที่ผลิตภายในกลุ่มได้เปรียบในด้านราคาเหนือกว่าสินค้าจากประเทศนอกกลุ่ม

รูปแบบการจัดทำเขตการค้าเสรี รูปแบบเขตการค้าเสรีแบ่งได้ 2 ชนิดคือ

1. สาขាផศุลกากร (Custom Union) หมายถึง การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจในระดับที่ลึกและกว้างกว่าเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) เพราะมีลักษณะที่เป็นตลาดร่วม (Single Market) ซึ่งไม่มีกำหนดภาษีระหว่างประเทศสมาชิกในสาขាផศุลกากรเก็บภาษีศุลกากรอัตราเดียวกันกับทุกประเทศในกลุ่มนี้ สาขាផศุลกากรจึงทำให้ประเทศในกลุ่มนี้สามารถเป็นเสมือนประเทศเดียวกันหรือตลาดเดียวกัน สาขាផศุลกากรที่สำคัญคือสหภาพยุโรป (European Union) (กำลังจะขยายสมาชิกภาพโดยรับประเทศในยุโรปตะวันออกบางประเทศเข้าร่วมด้วย) และ Mercosur

2. พันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Closer Economic Partnership: CEP) หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนารูปแบบไปจากที่เคยมีมา โดยมีกรอบความร่วมมือที่กว้างกว่าเขตการค้าเสรีอย่างไรก็ได้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ CEP หรือขอบเขตของ CEP อาจจะแตกต่างไปโดยทั่วไป CEP (หรือศัพท์อื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน) ครอบคลุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการค้า สินค้า บริการและการลงทุนและแบ่งอย่างกว้างๆ ได้ 2 ประเภทคือ

- CEP ที่มีเขตการค้าเสรี เป็นหัวใจสำคัญและรวมไปถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านอื่นๆ ด้วยเช่น ทรัพย์สินทางปัญญา การประสานนโยบายการแข่งขัน และการจัดซื้อโดยรัฐฯ เป็นต้น ดังกรณี CEP ระหว่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์และความร่วมมืออาเซียนกำลังจะเจรจา กับจีน ในกรณีดังกล่าวที่ CEP จึงเป็นกรอบความร่วมมือทั้งในเชิงลึกและกว้างกว่าเขตการค้าเสรี โดยปกติ

- CEP ที่ไม่มีการนำเข้าสู่การค้าเสรี แต่อาจมีการลดภาษีศุลกากร (ไม่ใช่การลดถึงขั้นต่ำสุดหรือเป็นศูนย์ ดังเช่น กรณีอุปกรณ์ที่ต้องเสียภาษีศุลกากรที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าด้วย รวมทั้งมีการร่วมมือกันในด้านอื่นๆ อย่างกว้างขวาง เช่น CEP ระหว่างอาเซียนกับอาเซียนและนิวซีแลนด์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามทั้ง FTA และ Custom Union ต่างก็เป็นกระบวนการในการสนับสนุนความร่วมมือและหรือการรวมตัวกับทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) และเป็นปัจจัยเร่งการเปิดเสรีที่สำคัญไปกว่าการเปิดเสรีตามข้อผูกพันขององค์การการค้าโลก รวมทั้งเป็นการเตรียมการเปิดเสรีตามเป้าหมายภายใต้ปฏิญญาโนกอร์ของ APEC ซึ่งกำหนดให้ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้วเปิดเสรีอย่างเต็มที่ภายในปี 2553 และประเทศไทยที่กำลังพัฒนาเปิดเสรีภายในปี 2563

ในที่นี้ การใช้คำว่า “เขตการค้าเสรี” นั้นหมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันเป็นพิเศษในลักษณะที่เป็นการกล่าวอย่างกว้าง ๆ คลุมไปทั้ง FTA, Customs Union และ CEP ส่วนการใช้คำว่า FTA หรือ Custom Union หรือ CEP นั้นหมายถึง ความร่วมมือในรูปแบบนั้นๆ เป็นกรณีๆ ไป

อย่างไรก็ต้องการค้าเสรีนั้นในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากในระดับหนึ่งและหากต้องการให้ได้ผลจริงจัง ก็จะต้องพัฒนาไปสู่การเป็นสหภาพศุลกากรโดยเร็ว เพื่อหลีกเลี่ยงการหลบหนีภาษีในรูปแบบต่างๆ เนื่องจากประเทศไทยก่อตุนจะพยายามส่งสินค้าเข้าทางประเทศที่ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ที่มีภาษีต่ำไปสู่ประเทศในเขตการค้าที่มีภาษีสูง ยกตัวอย่าง โดยสมมติว่าประเทศไทยมีเขตการค้าเสรีกับประเทศไทยเดียว แต่ประเทศไทยเก็บภาษีศุลกากรการนำเข้าสิ่งที่เพียง 10% ในขณะที่มาเลเซียเก็บภาษีสินค้าเดียวกันในอัตรา 30% พ่อค้าจึงก็จะพยายามนำเข้าสิ่งที่ทางประเทศไทยเพื่อเสียภาษีเพียง 10% แล้วนำไปแปรรูปเล็กน้อย เช่น บรรจุห่อใหม่ เพื่อแปลงสภาพให้เป็นสินค้าประเทศไทยและนำเข้าไปขายในประเทศไทยเดียว อันจะทำให้เขาเดิมภาษีได้ 20% กล่าวคือ เขตการค้าเสรีจะต้องใช้ทรัพยากรของภาครัฐฯ เป็นจำนวนมาก เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าที่รักภูมิ ซึ่งทางออกที่ดีที่สุดคือ การแปลงภาษีศุลกากรของประเทศไทยในเขตการค้าเสรีให้เท่ากันทั้งหมดหรือแปลงให้เป็นสหภาพศุลกากรโดยเร็วนั่นเอง

รูปแบบการจัดทำเขตการค้าเสรีที่ดี ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ตอบแทนกัน (Reciprocity) ในกรณีที่คู่เจรจาเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ควรเรียกร้องความยืดหยุ่นเพื่อให้มีเวลานานกว่าในการปรับตัวหรือทำข้อผูกพันในระดับที่ต่ำกว่า

2. ทำให้กรอบกว้าง (Comprehensive) เพื่อให้ได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่าย (Win – Win) การเจรจาทำความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ทุกสาขา ทั้งการเปิดเสรีทางการค้า (สินค้าและบริการ) การลงทุนและการขยายความร่วมมือทั้งใน สาขาที่ร่วมมือกันตลอดจนประสานแనวนนโยบายและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นับว่าเป็นการทำข้อ ผูกพันเพิ่มเติมจากข้อผูกพันที่แต่ละประเทศที่อยู่แล้วในฐานะสมาชิกองค์การการค้าโลกจึงเป็นข้อ ผูกพัน WTO plus

3. ทำให้สอดคล้องกับกฎขององค์การการค้าโลก โดยท่องศักดิ์การการค้าโลกกำหนดเงื่อนไข ให้มีการเปิดเสรีโดยคลุมการค้าสินค้าหรือบริการระหว่างประเทศที่เข้าร่วมทำเขตการค้าเสรีอย่าง มากพอ (Substantial) และสร้างความโปร่งใสตั้งเขตการค้าเสรี รวมทั้งเปิดให้ประเทศสมาชิก ตรวจสอบความตกลง

4. กำหนดกลไกและมาตรการป้องกันผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ การ เจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีจะรวมถึงเรื่องกฎเกณฑ์และขั้นตอนในการใช้มาตรการป้องกัน ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในเช่น การเก็บภาษี การต่อต้าน การหุ้มคลาด (AD) ภาษีตอบโต้ การอุดหนุน (CVD) และมาตรการคุ้มครอง (Safeguards) ซึ่งใช้กฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกเป็น พื้นฐาน แต่ปรับปรุงให้ตรงตามความประสงค์ของประเทศที่ร่วมเจรจาหรือบางกรณีอาจมีการตกลงที่จะระงับการใช้มาตรการ AD, CVD ระหว่างกัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากอุปกรณ์ จากการศึกษาของหลาย ๆ แหล่งศึกษา สถาบันวิจัยเพื่อการ พัฒนาประเทศไทย กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ หรือนักวิชาการจาก สถาบันต่าง ๆ พบว่า การลดภาษีศุลกากรเป็น 0% ในทุกสาขาสินค้าบริการ ทำให้จีดีพีของ ประเทศไทยเพิ่มขึ้น 1.85% หรือประมาณ 100,000 ล้านบาท จากมูลค่าจีดีพีในปัจจุบันที่ 5.5 ล้าน ล้านบาท ส่วนสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น 0.05% ทำให้รายได้ครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้น 1.98% ส่วนสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น 0.05% นอกจากนี้ ยังทำให้สินค้าไทยเข้าสู่ตลาดสหราชอาณาจักรมากขึ้น ทั้งสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมที่สำคัญ ซึ่งมีการเจรจาเพื่อลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งลดหรือเลิกกิจการอุดหนุนการ ผลิต และส่งออก มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี มาตรการตอบโต้การหุ้ม คลาดและการอุดหนุน (AD/CVD) ที่แต่ละประเทศ ใช้มาตรการกับสินค้านำเข้าจากประเทศต่าง ๆ มากเป็นอันดับหนึ่งของโลก ผลกระทบการส่งออกไปสหราชอาณาจักรมากขึ้น จะทำให้ไทยได้คุณการค้า สหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น จากปัจจุบัน 300,000 ล้านบาท มูลค่าการค้าระหว่างกัน 900,000 ล้านบาท สำหรับ สินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยจะได้ประโยชน์ในด้านการส่งออก ได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องหนัง สิ่งทอ แต่

สหรัฐฯ ก็ส่งออกมาไทยเพิ่มขึ้นเช่นกัน ขณะที่สินค้าเกษตรที่ไทยจะได้ประโยชน์ได้แก่ พลิตภัณฑ์อาหาร น้ำตาล สำหรับข้าวและผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ จะส่งออกลดลง ส่วนสหรัฐฯ จะส่งออกสินค้าเกษตรมาไทยเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนการเพิ่มขึ้นน้อยกว่าไทยทั้งผลิตภัณฑ์อาหาร น้ำตาลและผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์

ปัจจุบันประเทศไทยคงจะถอยหนี หรือหลีกเลี่ยงระบบการค้าเสรีไม่ได้ เพราะทุกฝ่ายคงเห็นร่วมกันแล้วว่าในบุคลากรค้าเสรี ด้านการค้าไทยปิดประเทศ ในที่สุดคงถูกประเทศอื่นๆ ที่ดำเนินนโยบายตลาดอุ่นชัดเจนกว่าແย่งตลาดการค้าไปชนิดเดียว เพียงแต่จะรักษาตลาดเดิมก็ยังไม่ได้ ตัวอย่างจากประวัติศาสตร์ประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งหลาย เช่น จีน เวียดนาม เคยปิดประเทศอยู่หลายสิบปี สุดท้ายก็ต้องเปิดประเทศเข้าสู่โลกการค้าเสรีอย่างเลี่ยงไม่ได้

ประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าแบบทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ สามารถจำแนกแบ่งได้ 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

- กลุ่มประเทศที่เป็นตลาดดั้งเดิมของไทย เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จะช่วยให้ไทยสามารถขยายปริมาณการค้าเพิ่มขึ้นได้

- การเป็นหุ้นส่วนกับประเทศที่เป็นทางผ่าน (Gateway) เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ตลาดประเทศอื่นๆ เช่น การจัดทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในกลุ่มสมาชิก GCC (The Gulf Cooperation Council) ซึ่งประกอบด้วย ซาอุดิอาระเบีย คูเวต โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ และบاهрейน ดังนั้น หากไทยสามารถเข้าตลาดบاهрейน ได้ก็จะสามารถขยายเข้าสู่กลุ่มประเทศสมาชิกอีกห้าประเทศได้ง่ายขึ้น

- กลุ่มประเทศที่เป็นตลาดใหม่ ซึ่งเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูง แต่ระบบเศรษฐกิจยังไม่เปิดมากนัก เนื่องจากมีอุปสรรคทางการค้าอยู่มาก เช่น จีน และอินเดีย จะเป็นช่องทางขยายสินค้าเข้าสู่ตลาดเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการของไทยโดยเฉพาะผู้ผลิตสินค้าระดับล่างจำเป็นต้องปรับปรุงศักยภาพการผลิต ยกระดับคุณภาพสินค้าและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระยะยาวอย่างยั่งยืน

กิจกรรมที่ 1

1. ประเทศไทยมีเหตุผลสำคัญอย่างไรบ้าง ในการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีแบบทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ
2. เป้าหมายและประโยชน์ที่ได้รับจากเอฟทีเอมีอะไรบ้าง อธิบายเพื่อเข้าใจ
3. การเปิดเสรีการค้าไทยแบบทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ จำแนกอย่างไรและให้ประโยชน์ด้านใดบ้าง นักศึกษาวิจารณ์เพิ่มเติมได้

เขตการค้าเสรีไทย สหรัฐอเมริกา²

ความเป็นมา นโยบายและการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจการค้าของสหรัฐอเมริกามีผลกระทบต่อประเทศไทย ฯ เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ พลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูง รวมทั้งมีการค้าระหว่างประเทศประมาณปีละ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณร้อยละ 13 ของมูลค่าการค้ารวมของโลก ดังนั้นสหรัฐฯ จึงเป็นประเทศที่มีบทบาททางด้านการค้าระหว่างประเทศและมีอำนาจในการเจรจาต่อรองสูง รวมทั้งสหรัฐอเมริกายังเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำในการเริ่มการเจรจาการค้าพหุภาคีภายใต้ GATT ซึ่งได้พัฒนาเป็นองค์กรการการค้าโลก (WTO) เมื่อปี 2538 อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ได้เปลี่ยนแนวโน้มนโยบายการค้าจากการเจรจาในระดับพหุภาคี ไปให้ความสนใจกับการค้าระดับภูมิภาคที่เป็นการจัดทำเขตการค้าเสรีมากขึ้น เนื่องจากการเจรจาในระดับพหุภาคีมีประเทศคู่เจรจาจำนวนมาก ทำให้การเจรจาทำความตกลงทางการค้าไปอย่างล่าช้า และมักไม่ประสบความสำเร็จในการเจรจาเท่าที่ควรสำหรับการจัดทำเขตการค้าเสรีนั้น สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับกับประเทศคู่สัญญาได้ง่ายกว่า

ดูมุ่งหมายการจัดทำเขตการค้าเสรี จุดประสงค์หลักของสหรัฐอเมริกาในการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีหรือ FTA คือ

² <http://www.eb.ktb.co.th/prod/brnew.nsf>

1. เพื่อย้ายโຄาสทางการค้าให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจของสหรัฐฯ และถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย สาเหตุจากสหรัฐอเมริกามีความเชื่อว่า การพัฒนาศักยภาพการแปร่งขันเศรษฐกิจ ให้เข้มแข็งจะช่วยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันให้ดียิ่งขึ้น โดย

1.1 สนับสนุนและขยายโຄาสทางธุรกิจให้แก่นักลงทุนอเมริกันให้มากที่สุด โดย

- การเจรจาปิดตลาดกับประเทศต่าง ๆ
- สร้างกฎหมายที่ด้านการค้าระหว่างประเทศให้อื้อประโยชน์แก่การทำธุรกิจของชาวสหรัฐฯ โดยวิธีการแบนบล

1.2 ประโยชน์เพื่อการปักป้องการค้าของสหรัฐฯ และสร้างกลไกบังคับเพื่อให้ประเทศอื่นๆ ต้องปฏิบัติตาม เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นหนึ่งในประเทศผู้ก่อตั้งองค์การการค้าโลกซึ่ง พนักงานกฎหมายที่การค้าต่าง ๆ ไว้

1.3 ขัดความล่าช้าและความล้มเหลวข้อตกลงเศรษฐกิจ กับการค้าโลก เนื่องจาก สหรัฐฯ ประสบความล้มเหลวในการเจรจาการค้าโลกหลายประการ เช่น

- การเจรจาการค้าโลกไม่สอดคล้องกับนโยบายการค้าสหรัฐอเมริกา
- การแก้ไขปรับปรุงข้อตกลงต่าง ๆ ขององค์การการค้าโลกล่าช้าจะล้มเหลว เป็นส่วนใหญ่

ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจึงหันมาใช้วิธีการทำความตกลงกับประเทศคู่ค้าของตนในลักษณะเป็นความตกลงสองฝ่าย ซึ่งสามารถเจรจาตกลงกันได้โดยรวดเร็ว และสหรัฐฯ สามารถใช้ความเป็นประเทศมหาอำนาจบีบให้ประเทศที่ทำความตกลงกับตนออกกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อสหรัฐฯ ได้

1.4 ประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีนโยบายการทำความตกลงเขตการค้าเสรี (เอฟทีเอ) มากขึ้น ทำให้สหรัฐฯ เสื่อมเสียหักคนไม่ดำเนินการใด ๆ อาจจะทำให้ศักยภาพการแปร่งขันทางธุรกิจของตนลดลง

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ทำให้สหรัฐฯ พิจารณาว่าจะต้องดำเนินการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ขึ้นเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศตนและเป็นการถ่วงดุลอำนาจของประเทศที่เป็นคู่แข่งทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งการจัดทำเขตการค้าเสรีในแบบทวีปอเมริกาเหนือและเขตการค้าเสรีอเมริกา ซึ่งได้รวมอาณาเขตทั้งอเมริกา拉丁และอเมริกาใต้เข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการรวมตลาดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ครอบคลุมประชากร 825 ล้านคนและมี GDP รวมกันมากถึง 14 ล้านล้านเหรียญ

สหรัฐฯ จัดเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่เกือบสองเท่าของสหภาพยูโรป หลังจากการขยายสมาชิกภาค³ ทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถถ่วงคุลอำนาจทางเศรษฐกิจของสหภาพยูโรป กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียและแปซิฟิกอีกด้วย

ข้อตกลงการจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ สหรัฐฯ ได้กำหนดนโยบายเชิงรุกในการเจรจาขัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ ในทุกภูมิภาคของโลก ทั้งในระดับทวิภาคี และระดับภูมิภาค ตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา สหรัฐฯ ได้จัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ โดยกำหนดรายละเอียดของการจัดทำการค้าเสรีกับแต่ละประเทศแตกต่างกัน มีดังนี้:-

- สหรัฐฯ – อิสราเอล ได้ลงนามเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2528 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2528

- สหรัฐฯ – แคนาดา ได้ลงนามเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2532 และได้ลงนามกับเม็กซิโกเมื่อปี 2530 ซึ่งความตกลงทั้งสองได้ขยายเป็นเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2535 และเริ่มนีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2537 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการกีดกันทางการค้าและการลงทุนระหว่าง 3 ประเทศ (สหรัฐฯ แคนาดาและเม็กซิโก) ข้อตกลงดังกล่าวได้ครอบคลุมในหลายสาขา เช่น การลงทุน การค้าบริการ ทรัพย์สินทางปัญญา การแข่งขัน การจัดซื้อจ้างโดยรัฐฯ การเคลื่อนย้ายของนักธุรกิจ เป็นต้น

- สหรัฐฯ – จอร์เจน ได้ลงนามเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2543 และมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม 2544 ข้อตกลงนี้ถือว่าเป็นข้อตกลงฉบับแรกที่มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องแรงงาน สิ่งแวดล้อมและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

- สหรัฐฯ – ชิลี เริ่มเจรจาเดือนธันวาคม 2543 และสามารถสรุปผลได้วันที่ 11 ธันวาคม 2545

- สหรัฐฯ – สิงคโปร์ เริ่มเจรจาเดือนพฤษภาคม 2543 และสามารถสรุปผลได้วันที่ 15 มกราคม 2546 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 ข้อตกลงดังกล่าวได้ครอบคลุมหลายสาขา เช่น การเปิดตลาด การจัดซื้อภาครัฐฯ การค้าบริการ (รวมโทรศัพท์มือถือและเครื่องคอมพิวเตอร์) พาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ การลงทุน การเคลื่อนย้ายบุคคล ทรัพย์สินทางปัญญา แรงงานและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

³ การขยายสมาชิกสหภาพยูโรป (ใหม่) 10 ประเทศ ประกอบด้วย ไซปรัส เช็ค เอสโตเนีย ยังการ์ ลัตเวีย ลิธัวเนีย มองตา โปแลนด์ และสโลวีเนีย

ปี 2537 สาธารณรัฐอเมริการ่วมกับประเทศต่างๆ ในอเมริกาเหนือกลางและได้รวม 34 ประเทศ (ยกเว้นคิวบา) ได้ตกลงก่อตั้ง Free Trade Area of the Americas (FTAA) เริ่มเจรจาตั้งแต่ 1 มกราคม 2538 และให้แล้วเสร็จในปี 2548 ผลคือ FTAA เป็นเขตการค้าเสรีที่มีขนาดใหญ่ที่สุด

ไทย-สาธารณรัฐฯ ได้ประกาศทำเขตการค้าเสรีระหว่างกันเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2546 โดยมีนัยนิตย์พิบูลลงความที่ปรึกษาดิตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะกรรมการ โดยการเจรจาอบรมแรกเริ่มเจรจาวันที่ 28 มิถุนายน 2547 – 2 กรกฎาคม 2547 โดยการทำอุปกรณ์ที่จะเป็นลักษณะ Comprehensive และ Commercially ครอบคลุมด้านต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าบริการ การลงทุน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โทรคมนาคม การเงินการธนาคาร แรงงาน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกรอบในการดำเนินการเจรจาจะทำภายใต้ความเสมอภาค ไม่กำหนดเวลาและสัญญาต้องมีความเสมอภาคและมีความยุติธรรมเป็นประizable อย่างมากที่สุด

เขตการค้าเสรีไทย – สาธารณรัฐอเมริกา นโยบายการเจรจาเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคี (Free Trade Agreement: FTA) ของไทยถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการเพิ่มปริมาณการค้าให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจไทยมีความแข็งแกร่งและเติบโตได้อย่างรวดเร็ว

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระดับทวิภาคี เอฟทีเอระหว่างไทยกับสาธารณรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศที่เป็นตลาดเดิมของไทยและการค้าระหว่างกันค่อนข้างมากอยู่แล้ว ให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอีก และนอกจากนี้สาธารณรัฐฯ ยังเป็นตลาดที่ใหญ่กว่าไทย 4 – 5 เท่า

เมื่อประเทศไทยได้ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีร่วมกับสาธารณรัฐฯ ปัญหาสินค้าเกษตรกรรมส่งออกไทยประมาณร้อยละ 40 ไม่สามารถเข้าไปยังประเทศสาธารณรัฐฯ ได้ สาเหตุจากมีปัญหาการเก็บภาษีต่างๆ เช่น มาตรการสุขอนามัย (SPS)

การทำอุปกรณ์ไทย – สาธารณรัฐฯ เป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างมาก ให้ความสำคัญร่วมเกี่ยวกับการลดกำแพงภาษีและลดปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ

ข้อตกลงการค้าเสรีไทย – สาธารณรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฯ ต้องการให้ไทยลดอัตราภาษีสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก เช่น

- สินค้าสำเร็จรูปและสินค้ากึ่งสำเร็จรูป
- Tariff Risk สินค้านำเข้าที่ไทยเก็บภาษีสูงถึงร้อยละ 60
- สินค้าไทยที่ยังไม่ได้ผูกพันอัตราภาษีนำเข้าไว้กับองค์การการค้าโลก (WTO)

นอกจากการลดภาษีแล้ว สาธารณรัฐฯ ต้องการให้ไทยผ่อนปรนกฎข้อบังคับธุรกิจระหว่างประเทศสาขาอื่นๆ ได้แก่ เปิดตลาดสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับดิจิทอลให้กับสาธารณรัฐฯมากกว่าที่

ไทยผูกพันไว้กับองค์การการค้าโลก โดยเน้นการเปิดตลาดบริการประเภทที่อยู่ใน Negative List เช่น การบริการผ่าน Audiovisual ระบุน้ำท่าคอมมานด์ ระบบโลจิสติกส์ การบริการทางการเงิน การส่งมอบ (Delivery) สินค้าและบริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ยังมีการให้บริการด้านกฎหมาย การศึกษา การจัดทำบัญชี การเงินและวิชาชีพอื่นๆ การขยายเครือข่ายด้านพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ในไทย การสร้างมาตรฐานในการลงทุน การเปิดตลาดสินค้า GMO รวมทั้ง ทรัพย์สินทางปัญญา ข้อพึงสังเกตคือประเด็นต่างๆ เหล่านี้มีความอ่อนไหวซึ่งสหรัฐอเมริกาไม่สามารถผลักดันให้เกิดผลสำเร็จในการรอบพู García ขององค์การการค้าโลก รายละเอียดข้อตกลง การค้าเสรีไทยสหรัฐอเมริกา (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
ความตกลงการค้าเสรีไทย – สหรัฐอเมริกา

การลดหย่อนภาษี	ข้อบังคับและกฎหมาย
<p>ไทย ลดภาษีสินค้านำเข้า 3 กลุ่ม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สินค้าทั่วไป ลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ก咽ใน ระยะเวลา 0 – 5 ปี 2. สินค้าอ่อนไหวลดภาษีเหลือ 0 ก咽ใน 6 – 20 ปี ซึ่งขึ้นอยู่กับความอ่อนไหวของสินค้า รายการนั้น ๆ 3. Request List สินค้าที่มีอัตราภาษีระหว่าง ร้อยละ 0 – 5 ให้ลดเหลือร้อยละ 0 ทันที <p>สหรัฐฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Specific Request หรือรายการสินค้าที่ไทย เร่งรัดให้สหรัฐฯ ลดภาษีลงเป็นพิเศษ มีจำนวนทั้งหมด 150 รายการ รวมทั้งน้ำตาล ทราย - ลดอัตราภาษี 0% เช่นสินค้าเครื่องหนัง เครื่องแก้วและเซรามิก เครื่องประดับ รองเท้า เป็นต้น - คงรักษาสิทธิ์ GSP ไทย – สหรัฐฯ - ให้สหรัฐฯ ผ่อนปรนมาตรการที่ไม่ใช้ภาษี หรือ NTB, ที่สหรัฐฯ จะนำมาใช้ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> (ก) มาตรการสุขอนามัย (SPS) (ข) การอุดหนุนการส่งออก (ซึ่งคาดหมาย ว่าประสบปัญหานี้องจากสหรัฐฯ อาจ หลีกเลี่ยงไปใช้มาตรการอื่นๆ ทางอ้อม) 	<p>สหรัฐฯ ขอให้ไทยแก้ไขข้อบังคับและกฎหมายเพื่อ เอื้ออำนวยการค้าเสรีไทย – สหรัฐฯ และลดอุปสรรคกีด ขวางการค้าและการบริการ รวม 24 หัวข้อ ดังนี้:-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม 2. แหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) 3. การเปิดตลาดสินค้าเกษตร 4. สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม 5. ศุลกากร 6. มาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพิเศษ (SPS) 7. อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าหรือ TBT 8. การเขียนบทางการค้ารวมทั้งมาตรการปกป้อง กับการ ติดต่อบริการทุ่นตลาดและการอุดหนุนการส่งออก 9. นโยบายการแข่งขัน 10. การจัดซื้อจัดจ้างโดยสหรัฐฯ 11. การบริการข้ามพรมแดน (คุ้มครองอุปกรณ์สัมภาระ) 12. โทรศัมนาคม 13. การเงิน 14. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 15. การลงทุน 16. ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า 17. การเคลื่อนย้ายของนักธุรกิจเป็นการชั่วคราว 18. การปฏิบัติพิเศษและแตกต่างแก่ SMEs 19. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 20. ความโปร่งใส 21. แรงงาน 22. สิ่งแวดล้อม 23. กลไกในการระจับข้อพิพาท และ 24. อื่น ๆ

การเปิดเสริมค้าภาคบริการแบบทวิภาคี การเปิดเสริมค้านั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะขัดอุปสรรคทางการค้าที่สำคัญให้หมดไป ได้แก่ การลดอัตราภาษีศุลกากร เพื่อให้มีการค้าอ่อนน้อมถ่อมตน สนับสนุนค้าไปอย่างเสรี แต่ข้อตกลงเอฟทีเอไทย – สหรัฐฯ ได้เจรจาทางการค้าและครอบคลุมถึงการค้าบริการระหว่างไทยสหรัฐฯ

ธุรกิจระหว่างประเทศสินค้าและสินค้าภาคบริการ มีปัญหาได้แก่

สินค้าจะมีอุปสรรคที่สำคัญคือ กฎหมายที่ใช้กำกับหรือควบคุมการประกอบธุรกิจบริการ การกำหนดสัญชาติของบุคคล สัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติ เงื่อนไขการจ้างงาน การจัดเก็บภาษี บางประเภทและกฎหมายที่หรือข้อตกลงการขอใบอนุญาต เป็นต้น

ดังนั้นการเปิดเสริมค้าภาคบริการบนพื้นฐานของหลักการที่ได้ตกลง นับเป็นเรื่องที่ สลับซับซ้อนและใช้ชั้นเชิงในการเจรจาที่พยายามเอาเปรียบในส่วนที่คนเองได้ประโยชน์มากที่สุด

อย่างไรก็ได้การเปิดเสริมค้าภาคบริการแบบทวิภาคีไทยสหรัฐฯ มีวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกันกับการเจรจาการ贸易ร่วมกันในปี 2529 (หรือการเจรจาการค้าเสรีทั่วไปในระดับโลกขององค์การการค้าโลก โดยมีข้อตกลงร่วมกันเรียกว่า General Agreement on Trade in Service (GATS) หรือความตกลงที่ว่าไว้ว่าด้วยการค้าบริการ โดยมีหลักการคือสัญญาสามารถถือกัน กฎหมายที่มีผลกระหนนต่อธุรกิจบริการด้วยความโปร่งใส มีหลักเกณฑ์ไม่กีดกันหรือก่อให้เกิด อุปสรรคทางการค้าบริการโดยไม่จำเป็น และจะต้องปฏิบัติแก่ประเทศไทยค้าอย่างเท่าเทียมกันหรือเรียกว่า Most Favored Nation Treatment

ลักษณะการค้าบริการระหว่างประเทศ จำแนกลักษณะได้เป็น 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 Cross Border Supply หรือการค้าบริการข้ามพรมแดน โดยที่ผู้ให้บริการอยู่ในต่างประเทศ แต่ให้บริการแก่ลูกค้าในประเทศไทยโดยตรง โดยอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การให้คำปรึกษาผ่านสื่อ การส่งข้อมูลออนไลน์ การบริการโทรศัพท์มือถือ

รูปแบบที่ 2 Presence of Natural Person หรือการเข้ามาโดยบุคคลธรรมด้า เพื่อมาให้บริการ เช่น วิศวกรต่างชาติเข้าทำงานในประเทศไทย หรือคนไทยไปทำงานในต่างประเทศโดยมีแพทย์ พยาบาล หรือพ่อครัว เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 Commercial Presence หรือการจัดตั้งหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการในต่างประเทศ อาจเป็นนิตบุคคลเพื่อให้บริการ เช่น สถาบันการเงินต่างชาติเข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทย หรือมาตั้งบริษัทให้คำปรึกษาด้านวิศวกรรมก่อสร้าง รูปแบบนี้มีความเกี่ยวพันกับการลงทุนระหว่างประเทศด้วย

รูปแบบที่ 4 Consumption Abroad หรือการบริโภคในต่างประเทศ หมายถึงผู้รับบริการ เคลื่อนข่ายไปยังประเทศผู้ให้บริการ เช่น การเดินทางไปท่องเที่ยว เดินทางไปรักษาพยาบาลหรือศึกษาในต่างประเทศ

โอกาสและผลกระทบประเทศไทย การค้าเสรีไทยและสหรัฐอเมริกาได้สร้างโอกาสและผลกระทบประเทศไทยมากมาย ดัง

โอกาส

- การค้าเสรีไทย – สหรัฐฯ ให้โอกาสแบ่งปันผลประโยชน์สองประเทศ โดยไม่ต้องล่าช้า เนื่องจากต้องรอคอยประเทศอื่น ๆ (พหุภาคี)
- เพิ่มศักยภาพการแข่งขันและลดค่าใช้จ่าย เนื่องจากได้ลดข้อจำกัดการค้าการบริการ ในอดีตประเทศกำลังพัฒนามักจะมีข้อจำกัดการค้าบริการ ก่อให้เกิดอุปสรรคในการแข่งขันระหว่างประเทศและมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
- ส่งเสริมให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เคลื่อนข้ายามยังประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากการเปิดเสรีการค้าบริการโดยลดการกีดกันการลงทุนจากต่างประเทศ
- เปิดโอกาสการรวมตัวกัน สร้างพันธมิตรระหว่างประเทศขยายขอบเขตตลาดต่างประเทศกว้างขึ้นหลาย ๆ ด้าน เช่น
 - (ก) การลงทุนบริษัทร่วม (Joint Venture) เช่น กลุ่มธุรกิจรายย่อยฯ ร่วมกันเป็นบริษัทใหญ่รายเดียว
 - (ข) เจ้าตลาดการส่งออกและส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - (ค) ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนด้านภาษาวัฒนธรรม เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่
- การเปิดเสรีการค้าไทยกับสหรัฐฯ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาทุนและวิทยาการระหว่างประเทศ สร้างโอกาสการเติบโตและการขยายตัวการค้าบริการส่งออกระดับภูมิภาคไปสู่ระดับโลก โดยใช้ระบบการทำธุกรรมทางไกลผ่านอินเตอร์เน็ต (E – Commerce) เช่น ธุรกิจด้านโทรศัพท์มือถือ การเงินการธนาคารและสินค้าบริการบางสาขา เช่น บริการด้านโลสต์ทัช บริการขนส่งทางเรือ บริการเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารและบริการด้านสุขภาพ เป็นต้น

ผลกระทบ

ข้อดีของการค้าเสรีไทยกับสหรัฐอเมริกา มีผลกระทบธุรกิจระหว่างประเทศ เศรษฐกิจภาคการผลิต บริการ ดังนี้

- ธุรกิจระหว่างประเทศของไทยได้นำไปสู่การเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade Division) มีการแข่งขันสูงและรุนแรงเนื่องจาก

(ก) สินค้าส่งออกในกลุ่มประเทศอาเซียนมีลักษณะเดียวกัน (Homogeneous) กับไทย เช่น สินค้าเกษตร อุตสาหกรรมสินค้าเกษตร และอาหารทะเลแปรรูปเป็นต้น

(ข) ความได้เปรียบด้านทุนการผลิตต่ำกว่า เช่น ค่าแรงงานถูก การจัดการโลจิสติกส์ที่ดี และค่าใช้จ่ายต่ำ

(ค) กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ และเงินทุนสูงจากนักลงทุนอเมริกันและกลุ่มประเทศที่มีข้อตกลงเอฟทีเอร่วมกัน

- เพิ่มแรงกระตุ้นให้ไทยพยายามปรับตัว เร่งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิต การบริหารจัดการ เพื่อลดต้นทุนของผู้ประกอบการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

- การแพร่หลายของการจัดทำเขตการค้าเสรี (เอฟทีเอ) กับประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ผลักดันให้มีการพัฒนามาตรการที่มีใช้กานย์ในรูปแบบใหม่ที่อาจเป็นอุปสรรค หรือก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้ามากขึ้นและส่งผลกระทบต่อการส่งออกของไทยในตลาดโลก

- สาธารณูปโภคที่มีมาตรฐานมากขึ้น เช่น กำหนดให้ไทยดำเนินการที่เข้มงวดและต่อเนื่องในด้านทรัพยากรูปธรรม เป็นต้น

- อุตสาหกรรมไทยในอนาคต ต้องพัฒนาอย่างมีศักยภาพเพื่อนำมาพัฒนาปรับตัว ยกระดับมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การบริหารจัดการ การพัฒนาสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค (Customer Oriented)

- อุตสาหกรรม SMEs ไทยได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติเป็นพิเศษ ข้อตกลงเอฟทีเอ ไทยกับสาธารณูปโภค ทำให้มีผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ที่ผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมต่างๆอยู่เป็นจำนวนมาก ได้เตรียมความพร้อมและปรับตัวในการพัฒนาการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถแข่งขันกับตลาดโลก

สินค้าอุตสาหกรรมบางประเภท ลดภาระได้ทันที เช่น เครื่องหนัง รองเท้าและส่วนประกอบรองเท้า เนื่องจากผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมนี้มีศักยภาพ สำหรับอัญมณี สิ่ง

ทอ เครื่องใช้ไฟฟ้าและของเล่น โดยสินค้าอุตสาหกรรมดังกล่าวเป็นอุตสาหกรรมที่มีระดับความสามารถในการแข่งขันได้และส่งออกไปยังต่างประเทศได้มากขึ้น เมื่อทำข้อตกลงการค้าเสรี

ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมที่มีความสามารถในการแข่งขันทัดเทียมกัน เป็นอุตสาหกรรมที่มีความได้เปรียบด้านราคาเป็นปัจจัยสำคัญในการแข่งขันมากกว่าคุณภาพ ได้แก่ ปูนซีเมนต์ เฟอร์นิเจอร์ไม้ ยางพาราและสินค้าอุตสาหกรรมที่ยังไม่สามารถแข่งขันได้ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าได้แก่ น้ำมันปาล์ม เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งสินค้าอุตสาหกรรมที่มีอัตราภาษีอากรต่ออยู่แล้ว เช่น กระดาษและเยื่อกระดาษ ดังนั้นการทำอุตสาหกรรมที่เหลือศูนย์ต้องกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสม

- สำหรับสินค้าส่งออกพืชผลเกษตรและเกษตรแปรรูป ซึ่งมีมาตรฐานมั่นคงและสุขอนามัยที่มีปัญหาบ้างไม่ได้มาตรฐานบางส่วน ผู้ประกอบการต้องขอความร่วมมือจากสหราชอาณาจักรในเรื่องการทำ MRA และออกใบรับรอง (Certificate) ให้กับสินค้า ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาในระยะยาวได้ ควบคู่กับการเร่งปรับปรุงมาตรฐานให้สมบูรณ์ สำหรับสินค้าเกษตรที่ผลิตภายนอกได้ทันที เช่น ผักและผลไม้ กดวายไม้และข้าว

ปัญหาการส่งออกสินค้าบริการ ประเทศไทยกำลังพัฒนาและไทยประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการดังนี้

- ขาดการเข้าถึงระบบเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านของรัฐฯ ที่จำเป็นต่อการค้า ได้แก่ ความเกี่ยวข้องในด้านกฎหมาย การค้าภายในประเทศ การเชื่อมโยงผู้ส่งออกหรือสมาคมการส่งออกหรือการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจในการอบรมกิจกรรมที่จัดขึ้น

- ขาดการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานที่น่าเชื่อถือและราคาไม่แพง ในประเทศไทยกำลังพัฒนาการบริการด้านโทรคมนาคมที่ไม่มีประสิทธิภาพ ได้ส่งผลกระทบต่อการแสวงหาแหล่งทรัพยากรากน้ำและกาลังการส่งออกบริการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถของบริษัทในการสร้างความเชื่อถือต่อสู่ภายนอก

- ขาดการเข้าถึงด้านการเงินสำหรับการส่งออกหรือการพัฒนาธุรกิจการส่งออกสินค้า บริการของประเทศไทยกำลังพัฒนา มักอยู่ในประเภทการบริการที่ใช้เงินลงทุนน้อย หรือการสร้างแหล่งเงินลงทุนโดยผ่านการสร้างพันธมิตรระหว่างประเทศ นอกจากนี้ระดับรายได้ในตลาดภายในตัว สร้างความลำบากสำหรับบริษัทที่จะสร้างฐานลูกค้าในประเทศเพื่อเป็นบรรทัดฐานสำหรับการส่งออกสินค้าและบริการ

- ความยากลำบากในการสร้างความเชื่อใจกับผู้ให้บริการระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในการใช้เทคโนโลยีระดับสูง การขาดความเชื่อใจทำให้จำนวนลูกค้าน้อย ส่งผลต่อโอกาสที่จะทดลองความมั่นใจและไว้วางใจต่อธุรกิจนี้ ๆ แต่มีบริการในบริษัทนี้เริ่มสร้างชื่อเสียงและความไว้วางใจ ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการส่งออก อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านการสร้างความเชื่อใจนี้แก้ไขได้ อย่างเช่น การสร้างพันธมิตรกับบริษัทต่างชาติ

กิจกรรมที่ 2

1. เขตการค้าเสรีไทย สหรัฐอเมริกา มีจุดประสงค์หลักอย่างไร และทั้งสองประเทศได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง
2. ลักษณะการค้าระหว่างประเทศจำแนกเป็นกี่รูปแบบ อะไรบ้าง

เอฟทีเอไทย ญี่ปุ่น*

การทำเอฟทีเอไทยกับญี่ปุ่น ที่มีเจรจาของไทยยึดหลักการต้องไม่มีฝ่ายใดได้หรือเสียข้างเดียว สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ เมื่อมองภาพรวมทั้งหมดแล้ว ผลประโยชน์ไทยดีขึ้นจากการไม่มีความตกลงหรือไม่ หากไม่ดีขึ้นก็ไม่ควรทำเอฟทีเอ

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริง ผลประโยชน์ของไทยและแนวโน้มในอนาคต ญี่ปุ่นน่าจะอยู่ในอันดับต้นๆ ของประเทศไทย ที่สมควรจัดทำความตกลงเอฟทีเอมากที่สุด

ไทยค้ายากับญี่ปุ่นมากที่สุดประเทศไทย (บทที่ 1) การค้ายาระหว่างสองฝ่ายมีมูลค่าสูงประมาณ 29,469.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังเป็นผู้ลงทุนอันดับหนึ่งในไทย มีฐานการผลิตอยู่ในไทยที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย และยังเป็นประเทศที่ส่งนักท่องเที่ยวประเภทมีคุณภาพ ใช้จ่ายหนัก มากังประเทศไทยเป็นอันดับหนึ่งถึงปีละมากกว่าหนึ่งล้านคน

*วิสาหกิรติน์ ความตกลงที่น่าส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น: ความเป็นมาและภาพรวม
วารสารธนาคารกรุงเทพจำกัด (มหาชน) มกราคม 2549 หน้า 1 – 11

- <http://www.consumerthai.org>

ญี่ปุ่นสั่งสินค้าอาหารเข้าจากทั่วโลกร้อยละ 40 ของความต้องการบริโภคทั้งหมด ไทยเป็นประเทศส่งสินค้าอาหารออกอันดับต้นของโลก ไทยส่งสินค้าออกไปญี่ปุ่นร้อยละ 25 เป็นสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและญี่ปุ่น

ประเทศไทยและญี่ปุ่นสถาปนาความสัมพันธ์ทางการค้าในศตวรรษที่ 15 โดยเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเกาะริวกิว (โอกินาวา) ของญี่ปุ่นกับกรุงศรีอยุธยาของประเทศไทย ในศตวรรษที่ 17 การค้าระหว่างทั้งสองประเทศเติบโตยิ่งขึ้น แต่ก็ได้ชะงักกันลงไปหลังจากการดำเนินนโยบายปิดประเทศ (Sokaku) ของญี่ปุ่นในปี 1639 ประมาณหนึ่งศตวรรษถัดมา ในปี 1887 การค้าระหว่างประเทศไทยและญี่ปุ่นกลับมาทวีความสำคัญอีกรั้งกماหลังการประกาศความตกลง Amity and Commerce ระหว่างประเทศไทยและญี่ปุ่นและประเทศไทย (Declaration of Amity and Commerce between Japan and Siam) โดยภาครัฐได้ความตกลงดังกล่าวในญี่ปุ่น ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เช่น กฎหมายการศึกษาและการเลี้ยงไก่ เข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เพื่อปรับรูปโฉมประเทศไทยให้มีความทันสมัย (Modernization) อี่างไรก็ตาม ภายหลังการพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ของญี่ปุ่น รัฐบาลไทยก็ได้ประกาศยกเลิกความตกลงดังกล่าว เนื่องจากเหตุผลทางการเมือง

การค้า การลงทุนระหว่างไทยและญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญอีกรั้งในช่วงศตวรรษที่ 1980 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจญี่ปุ่นประสบภาวะเงินเฟ้อรุนแรง ในการะนั้นบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นได้เข้ามาร่วมการผลิตมากขึ้น ประเทศไทยเป็นจานวนมาก เพื่อใช้ประโยชน์จากค่าเงินและต้นทุนการผลิต ที่ต่ำ ปัจจุบันการลงทุนโดยตรง (Foreign Direct Investment: FDI) จากญี่ปุ่นยังคงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) บ่งชี้ว่าในปี 2548 นักลงทุนญี่ปุ่นมีสัดส่วนถึงร้อยละ 50 ของนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาร่วมลงทุนในประเทศไทยทั้งหมด จำนวนโครงการขอส่งเสริมการลงทุนมีทั้งสิ้น 387 โครงการ คิดเป็นมูลค่ามากกว่า 175,313 ล้านบาท

นอกจากนี้ ประเทศไทยญี่ปุ่นยังเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยอย่างต่อเนื่อง โดยมักจะกรองอันดับ 1 หรือ 2 ของประเทศผู้นำเข้าสินค้าจากไทยและส่งออกสินค้ามายังไทยเสมอ ข้อมูลการค้าระหว่างประเทศที่เผยแพร่โดยธนาคารแห่งประเทศไทยระบุว่า ในปี 2548 ไทยส่งสินค้าออกไปยังประเทศญี่ปุ่น มูลค่าทั้งสิ้น 605.58 พันล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13 ของมูลค่าสินค้าออก

ทั้งหมดเป็นอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกาที่มีมูลค่าการส่งออกจากไทยทั้งสิ้น 683.09 พันล้านบาท กิดเป็นร้อยละ 15.4 ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมดของไทย ถือเป็นประเทศที่ไทยนำเข้าสินค้าเป็นอันดับหนึ่ง สินค้าที่ประเทศไทยส่งออกไปญี่ปุ่นที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าประเภทชิ้นส่วนการผลิต สินค้าสำเร็จรูปและสินค้า Resource Base ส่วนสินค้าที่ประเทศไทยนำเข้าจากญี่ปุ่นที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าประเภทเครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุคุณภาพดีและชิ้นส่วนการผลิต

ในส่วนของยุทธศาสตร์การค้าของญี่ปุ่นนี้ ญี่ปุ่นได้ขัดแย้งทางการเปิดเสรีตามกรอบพหุภาคี (Multilateral Agreement) ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) มาโดยตลอด ข้อเท็จจริงประการนี้สืบเนื่องมาจากความขัดแย้งด้านการค่าระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ซึ่งเกิดขึ้นในทศวรรษที่ 1960 ภายหลังจากที่ญี่ปุ่นเข้าเป็นสมาชิกองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development: OECD) ความขัดแย้งดังกล่าวเริ่มจากประเด็นการต่อรองทางด้านสิ่งทอ ตามมาด้วยประเด็นการต่อรองสินค้าประเภทโทรศัพท์เคลื่อนที่ เทเลวิชัน เทมบินดักเตอร์ และสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้กลายมาเป็นหัวข้อสำคัญทางราชการและการเมืองในเวลาต่อมา ญี่ปุ่นต้องแก้ปัญหาด้วยการลดปริมาณการส่งออกตามข้อตกลงร่วมระหว่างสองประเทศ (หมายถึงประเทศไทยญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา) มากกว่าค่อนข้างจะจ่ายเงินที่มีการจัดตั้งองค์การการค้าโลกขึ้นในปี 2538 ข้อพิพาทด้านการค่าระหว่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นก็ได้บุตติง โดยที่ญี่ปุ่นได้อาศัยกระบวนการอนุญาโตตุลาการ อันเป็นกลไกระงับข้อพิพาทที่องค์การการค้าโลกจัดตั้งขึ้น จนถึงปัจจุบันที่ทำให้องค์การการค้าโลกเริ่มมีบทบาทสำคัญอย่างมากสำหรับราชการญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยญี่ปุ่นได้หันมาใช้แนวทางการเจรจาการค่าระหว่างประเทศ ภูมิภาคมากขึ้น โดยมีสาเหตุสำคัญ คือ

- การเจรจาการค้าผ่านองค์การการค้าโลกในปัจจุบันมีความซับซ้อน เนื่องจากประเทศไทยสมาชิกมีจำนวนมากและมีความหลากหลายในระดับของการพัฒนาอย่างขึ้น ประกอบกับหลักการลงมติแบบเอกฉันท์ ทำให้การผลักดันข้อเรียกร้องต่างๆ เป็นไปได้ค่อนข้างยากและล่าช้า
- การรวมตัวของกลุ่มสหภาพญี่ปุ่นและกระแสทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ญี่ปุ่นต้องแสวงหาเครือข่ายทางเศรษฐกิจในรูปของ Regional Trade Agreement (RTA) ในทางกลยุทธ์แล้ว ญี่ปุ่นต้องการเป็นผู้นำของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน (ASEAN +3) และเชื่อมโยงต่อไปยังได้หวนและซ่องกง เพื่อรวมเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกใน

ที่สุด ขั้นตอนแรกของยุทธศาสตร์การรวมภูมิภาคเอเชียตะวันออกของญี่ปุ่น ก็คือการเจรจาการค้าเสรีกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (ASEAN) ซึ่งมีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย สาเหตุที่ญี่ปุ่นให้ความสำคัญอย่างมาก ASEAN เป็นอันดับต้น เนื่องจากภูมิภาคนี้เป็นที่ฐานการผลิตและตลาดที่สำคัญของญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังเป็นภูมิภาคที่มีอาณาเขตใกล้เคียงและเป็นภูมิภาคที่ญี่ปุ่นรู้จักคุ้นเคยดี การที่ญี่ปุ่นสามารถทำความตกลงการค้าเสรีกับ ASEAN ได้นั้นนอกจากจะเป็นการปูทางไปสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่จะสามารถสร้างอิทธิพลทางเศรษฐกิจให้ญี่ปุ่นแล้ว ยังเป็นการลดการพึ่งพาเศรษฐกิจจีนซึ่งเสี่ยงต่อการขาดสัดสี่ราก

- การเผยแพร่องค์ความตกลงการค้าทวิภาคีเสรีสิ้นไปแล้ว 5 ความตกลง ได้แก่

1) ข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ไทย–ญี่ปุ่น มีชื่อเรียกเป็นทางการคือ “ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น” (Japan Economic Partnership Agreement: JTEPA) ได้ลงนามเมื่อเดือนกันยายน 2548

2) The Agreement between the Government of Japan and the Government of Malaysia for an Economic Partnership ลงนามรัชนาคม 2548

3) Agreement between Japan and United Mexican Status for the Strengthening of the Economic Partnership ลงนามกันยายน 2547

4) Japan – Philippines Economic Partnership Agreement ลงนามพฤษจิกายน 2547

และ 5) Japan – Singapore Economic Agreement for a New – Age Partnership ลงนามมกราคม 2545 และกำลังดำเนินการเจรจาอยู่อีก 4 ความตกลง ได้แก่ (1) Japan – Chile Economic Partnership (2) Japan Indonesia Economic Partnership Agreement (3) Japan – Korea Free Trade Agreement และ (4) Framework for Comprehensive Economic Partnership between Japan and the Association of South East Asia Nations

สำหรับประเทศไทย ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น เป็นความตกลงทวิภาคีแบบครอบคลุม (Comprehensive FTA) ที่เจรจาเสร็จสิ้นเป็นลำดับที่ 3 รองจากความตกลงการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย และความตกลงการค้าเสรีไทย – นิวซีแลนด์ ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่ 1 มกราคม 2548 และ 1 กรกฎาคม 2548 ตามลำดับ

ความเป็นมาของความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น (JTEPA)

เมื่อวันที่ 18 – 21 พฤศจิกายน 2544 ในระหว่างการเยือนประเทศไทยญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ พดท.ทักษิณ ชินวัตร อคิดนายกรัฐมนตรีไทยได้เสนอต่อนายจุนอิจิโร โคอิชูนิ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ให้มีการจัดทำความร่วมมือหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิด (Closer Economic Partnership: CEP) ไทย – ญี่ปุ่น ซึ่งรวมเรื่องการจัดทำเขตการค้าเสรีไว้ด้วย ต่อมาเมื่อวันที่ 11 – 12 มกราคม 2545 ในวาระที่นาขกรัฐมนตรีญี่ปุ่นเยือนไทยอย่างเป็นทางการ ฝ่ายญี่ปุ่นได้เสนอต่อไทยให้จัดทำความร่วมมือหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ครอบคลุมไทย – ญี่ปุ่น (Comprehensive Economic Partnership) ขึ้น

ในระหว่างการประชุม Boao Forum for Asia ณ มหาดเลา หาดใหญ่ สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2545 อคิดนายกรัฐมนตรีไทยและญี่ปุ่นได้หารือและเห็นควรให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อศึกษาการเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย – ญี่ปุ่น เพื่อผลักดันความร่วมมือที่ครอบคลุมรอบด้าน ได้แก่ ด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม และการพัฒนาทรัพยากรม努ย์ รวมทั้งการจัดทำความตกลงการค้าเสรี โดยยึดรูปแบบความตกลง Japan – Singapore for a New – Age Economic Partnership Agreement (JSEPA) เป็นตัวอย่างในการทำความตกลงไทย – ญี่ปุ่น ทั้งนี้ฝ่ายไทยและญี่ปุ่นได้ผลักดันเป็นเจ้าภาพการประชุมคณะกรรมการ JTEPA รวมทั้งสิ้น 5 ครั้งระหว่างเดือนกันยายน 2545 ถึงเดือนพฤษภาคม 2546 ทั้งสองฝ่ายได้หารือและแลกเปลี่ยนความเห็นในการส่งเสริมความร่วมมือหุ้นส่วนเศรษฐกิจรวมทั้งสิ้น 21 สาขา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนแรก การเปิดเสรีทางการค้า และการอำนวยความสะดวกทางการค้า 11 สาขา ได้แก่ (1) การค้าสินค้า (Trade in Goods) (2) การค้าบริการ (Trade in Services) (3) การลงทุน (Investment) (4) การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมชาติ (Movement of Natural Persons) (5) แหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origins) (6) ระเบียบพิธีศุลกากร (Customs Procedures) (7) สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Rights) (8) การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Government Procurement) (9) นโยบายการแข่งขัน (Competition Policy) (10) มาตรฐานการยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition and Standards and Conformity) และ (11) การยุติข้อพิพาท (Dispute Avoidance and Settlement)

ส่วนที่สอง ความร่วมมือครอบคลุมเนื้อหาอีก 10 สาขา ได้แก่ (12) ความร่วมมือด้านการเกษตร ป่าไม้และประมง (Agriculture, Forestry and Fisheries Co-operation) (13) การท่องเที่ยว (Tourism) (14) การส่งเสริมการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Promotion)

(15) ความร่วมมือด้านบริการทางการเงิน (Financial Services Co-operation) (16) การศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Education and Human Resources Development) (17) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) (18) การค้าไร้กระดาษ (Paperless Trading) (19) เทคโนโลยีสินเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology) (20) วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอให้อดีตนายกรัฐมนตรีทั้งสองฝ่ายพิจารณา และต่อมาในวันที่ 11 ธันวาคม 2546 อดีตผู้นำทั้งสองได้พบหารือระดับทวิภาคีอย่างเป็นทางการ เพื่อจัดทำ “ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น” (Japan – Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) ขึ้น โดยให้เริ่มการประชุมเจรจาครั้งแรกที่ประเทศไทยเมื่อต้นปี 2547 อนึ่งการประชุมเจรจาความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น หรือ JTEPA นี้ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงบัดนี้เป็นจำนวน 9 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ (1) ในระหว่างวันที่ 16 – 17 กุมภาพันธ์ 2547 (2) ในระหว่างวันที่ 7 – 10 เมษายน 2547 (3) ในระหว่างวันที่ 16 – 18 มิถุนายน 2547 (4) ในระหว่างวันที่ 13 – 15 กันยายน 2547 (5) ในระหว่างวันที่ 7 – 9 ธันวาคม 2547 (6) ในระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ – 3 มีนาคม 2548 (7) ในระหว่างวันที่ 29 มีนาคม – 1 เมษายน 2548 (8) ในระหว่างวันที่ 27 – 30 มิถุนายน 2548 และล่าสุดครั้งที่ (9) ในระหว่างวันที่ 29 กรกฎาคม – สิงหาคม 2548 ซึ่งในการเจรจาครั้งล่าสุดนี้รัฐบาลของทั้งสองประเทศสามารถบรรลุความตกลงในระดับนโยบาย กันได้ในประเด็นแวดล้อม (Science, Technology, Energy and Environment) และการปรับปรุงบรรยากาศทางธุรกิจ (Improvement of Business Environment)

ต่อมาเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2546 อดีตนายกรัฐมนตรีไทยและญี่ปุ่น ได้พบหารือที่กรุงโตเกียวและเห็นชอบให้จัดตั้งคณะกรรมการเร่งรัดการจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น (JTEPA Task Force) ขึ้น และเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศฝ่ายไทยและญี่ปุ่นได้ให้ความเห็นชอบในร่างขอบเขตหน้าที่ (Term of Reference: TOR) ของ JTEPA Task Force ขึ้น มีลักษณะข่ายงานที่รวมผู้แทนภาคเอกชนและนักวิชาการเพื่อหารือในประเด็นที่ละเอียดอ่อนต่าง ๆ คณะกรรมการเฉพาะกิจ JTEPA Task Force ได้จัดประชุมทั้งสิ้น 3 ครั้งระหว่างเดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน 2546 ซึ่งในการประชุม Task Force ครั้งที่ 3 ได้มีการพิจารณากร่างรายงานของ Task Force เพื่อสรุปแนวทางความร่วมมือในทั้ง 21 สาขาเกี่ยวกับการลด การเลิกภาษีสินค้าเหลือ yan yen ที่ส่วนยานยนต์ และการลงทุน

ความตกลง JTEPA ได้ดำเนินการตามลำดับ เริ่มด้วยการเจรจากร่างด้วยความตกลงโดยการเจรจากร่างบทความตกลงร่วมกัน เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 7 – 9 กันยายน 2548 แต่เดิมคาดว่าจะ

แล้วเสร็จเพื่อให้สามารถลงนามได้ทันกำหนดการณ์ในวันที่ 3 เมษายน 2549 และดำเนินการให้ความตกลงมีผลบังคับใช้ภายใน 1 ตุลาคม 2549 อย่างไรก็ตาม การประกาศขับสกานเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ของนายทักษิณ ชินวัตร อธิบดีกรมการสุขาภิบาลไทย ทำให้การลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย–ญี่ปุ่น และความตกลงการค้าเสรีอีนๆ ต้องเลื่อนออกไป เพื่อรอรัฐบาลชุดใหม่ที่จะเข้ามาริหารงานต่อภายหลังการเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 ต่อมาได้มีการปฏิริโภตโดยคณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติ (คมช) วันที่ 19 กันยายน 2549 JTEPA จึงต้องเลื่อนออกไป ต่อมา พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ อธิบดีกรมการสุขาภิบาลไทย ได้ลงนามในวันที่ 31 เมษายน 2550 เพื่อให้มีผลบังคับใช้ ณ สำนักงานกรุงโตเกียว

ข้อตกลงการค้าเสรีไทย – ญี่ปุ่น ได้กำหนดขุทธิศาสตร์การเจรจา โดยให้ความสำคัญคือ (1) เน้นการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ และ (2) แสวงหาความร่วมมือทางการเกษตรและการค้ายอดเทคโนโลยี ดังนี้แนวทางการเจรจา จึงมีเป้าหมายหลายประการ ดังนี้

- สินค้าอุตสาหกรรม ให้ความสำคัญกับการจัดทำ MRA เพื่ออำนวยความสะดวกให้การส่งออกมีความคล่องตัวขึ้น
- สินค้าเกษตร แสวงหาแนวทางความร่วมมือในเรื่อง Food Safety และ Local to Local ให้ความสำคัญกับการเจรจาในเรื่องสุขอนามัยและสุขอนามัยพิเศษ (SPS) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำ MRA เพื่อให้การค้าสินค้าเกษตรมีความคล่องตัวมากขึ้น
- สาขาวิชาการ เน้นสาขาวิชาการที่มีศักยภาพ เช่น สปาและ Health Care การทำงานของช่างเทคนิคการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมชาติที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน จากกระทรวงแรงงาน และการอำนวยความสะดวกความสะดวกในเรื่อง VISA ให้แก่นักธุรกิจไทยในการเดินทาง

ข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น (JTEPA) มีวัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือในทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและญี่ปุ่น การปรับลดภาษีให้ต่ำลง และเป็นศูนย์ในที่สุด เพื่อเกิดการค้าเสรี อำนวยความสะดวกทางการค้าและความร่วมมือสาขาต่าง ๆ

รายละเอียดข้อตกลงในการครอบคลุมสาขาวิชาเศรษฐกิจหลัก เช่น สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าเกษตร เป็นต้น เพื่อให้การร่วมพัฒนาเศรษฐกิจไทย – ญี่ปุ่น และการค้าระหว่างประเทศหน้า ตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2
ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย – ญี่ปุ่น

การลดหย่อนภาษีสินค้า	การพัฒนาเศรษฐกิจ	การเคลื่อนย้ายทรัพยากร
ญี่ปุ่น ให้สิทธิพิเศษแก่สินค้า 8,612 รายการ <ul style="list-style-type: none"> ลดเป็น 0 ทันที จำนวน 7,473 รายการ ลดเป็น 0 กายใน 3 – 5 ปี (2553 – 2555) จำนวน 91 รายการ ลดเป็น 0 กายใน 7 – 15 ปี (2557 – 2565) จำนวน 6 รายการ ลดภาษีสินค้าที่เหลือเป็น 0 สินค้าโควตารวมถึงการเจรจาใหม่ ไทย ให้สิทธิพิเศษแก่สินค้า 5,495 รายการ <ul style="list-style-type: none"> ลดเป็น 0 ทันที จำนวน 2,470 รายการ ลดเป็น 0 กายใน 2 – 5 ปี (2552 – 2555) จำนวน 2,040 รายการ ลดเป็น 0 กายใน 6 – 10 ปี (2556 – 2560) จำนวน 87 รายการ ลดภาษีสินค้าที่เหลือเป็น 0 และสินค้าโควตารวมถึงเจรจาใหม่ 	ข้อตกลง JTEPA เน้นการพัฒนาร่วมไทยญี่ปุ่น เพื่อผลักดันการเติบโตให้กับเศรษฐกิจหลายสาขา การลงทุนและความร่วมมือกันดังนี้:- สาขา <ul style="list-style-type: none"> สินค้าอุตสาหกรรม ทั้งสองฝ่ายจะยกเลิกภาษีอุตสาหกรรมเกือบทั้งหมดภายใน 10 ปี หลังจากความตกลงมีผลบังคับใช้ได้แก่ (1) ยานยนต์ (2) ชิ้นส่วนยานยนต์ (3) เหล็กและเหล็กกล้า (4) รองเท้า (5) อัญมณีและสิ่งของ (6) ปีโตรเลียมและผลิตภัณฑ์ปีโตรเลียม สินค้าเกษตร ป้าไม้และประมงทั้งสองฝ่ายจะยกเลิกภาษีนำเข้าของรายการสินค้าเกษตร ป้าไม้และประมงส่วนใหญ่ภายใน 10 ปี หลังความตกลงมีผลบังคับใช้ได้แก่ (1) สินค้าเกษตร (2) สินค้าประมง (3) สินค้าป้าไม้ (4) สินค้าที่ไม่อู้ในความตกลง หรือที่จะเจรจากันใหม่ (5) การปรับปรุงการเข้าสู่ตลาดของไทยสำหรับพืชผลเกษตรและประมง เช่น แอปเปิล แพร์และพีชไทย ปลานำเข้าเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปลาแปรรูป เช่น ปลาทูน่าครีมเหลือง ปลาทูน่าสคิบเบิล และปลาดีน เป็นต้น ทั้งนี้จะมีข้อตกลงการลดหย่อนภาษีให้เหมาะสมต่อไป 	เพื่อให้เกิดความสะดวกและการเคลื่อนย้ายทรัพยากรมุขย์คล่องตัวไทยและญี่ปุ่นร่วมกันลดหย่อนเพื่อประโยชน์กำหนดโดยพิจารณาความเหมาะสมด้านกฎิการศึกษาและประสบการณ์เพื่อออกใบอนุญาต เช่น <ul style="list-style-type: none"> ขยายระยะเวลาเพิ่มขึ้นสำหรับคนไทยสามารถพำนักในประเทศไทยญี่ปุ่นชั่วคราว สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ เช่น แม่ครัวและพ่อครัวครูสอนภาษาศิลป์ คนครี นวดและภาษาไทย พนักงานบริการสปาและการดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น ขยายระยะเวลาชาวญี่ปุ่นพำนักในไทยชั่วคราวจากเดิม 90 วันและต่ออายุได้ถึง 1 ปี พิจารณา ผ่อนปรนบริษัทที่รวมสามารถจ้างชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นโดยใช้สัดส่วน คนไทย: คนต่างชาติ 4 : 1 เป็นต้น

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)
ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย – ญี่ปุ่น

การลดหย่อนภาษีสินค้า	การพัฒนาเศรษฐกิจ	การเคลื่อนย้ายทรัพยากร
<p>สินค้าภายใต้ JTEPA มีกฎหมายที่ดังนี้:-</p> <ul style="list-style-type: none"> กฎหมายผลิตหรือการได้มาจากการหัตถศิลป์ในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained Goods) การเปลี่ยนพิกัดศุลกากร (Change in Tariff Classification) <ul style="list-style-type: none"> * เป็นกฎหมายที่กำหนดโดยไทย – ญี่ปุ่น ให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าคือเลือกใช้กฎหมายเดียวกันซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้กับสินค้าเฉพาะรายการหรือกฎหมายที่ยกเว้นจากกฎหมายทั่วไป กฎหมายสัดส่วนมูลค่าวัสดุในภายในประเทศไทยหรือญี่ปุ่น (Quality Value Content = QVC) ซึ่งส่วนใหญ่กำหนดค่าของราคาสินค้า เอฟไอบี โดยใช้สูตร $QVC = \frac{FOB - VNM}{FOB} \times 100$ FOB = Free on Board (ราคาสินค้าตามเอฟไอบี) VNM = Value of Non – Originating Material การขอใช้สิทธิลดหย่อนภาษีภายใต้อุตสาหกรรมไทย-ญี่ปุ่น ใช้แบบฟอร์ม JTEPA ไปแสดงต่อศุลกากรประเทศไทย 	<p>การค้าบริการ ทั้งไทยและญี่ปุ่นกำหนดให้มีความร่วมมือกันอย่างโปร่งใสผ่อนคลายกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ การให้ความคุ้มครองร่วมกัน และอยู่ภายใต้กฎหมายที่ GATT การค้าบริการมีหลากหลาย เช่น (1) บริการทางธุรกิจและวิชาชีพ (2) บริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง (3) บริการจัดทำหน่วยงาน (4) บริการการศึกษา (5) บริการด้านการเงิน (6) บริการด้านสุขภาพและสังคม (7) บริการท่องเที่ยวและที่เกี่ยวกับการเดินทาง (8) บริการด้านสันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา และ (9) บริการด้านการขนส่งและประเทศไทยได้เสนอเพิ่มเติมคือบริการโฆษณา บริการที่ปรึกษาด้านโลจิสติกส์ บริการคอมพิวเตอร์และบริการ เที่ยวข้อง บริการซ่อมบำรุง (เฉพาะอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน) บริการค้าส่งและค้าปลีก (บางผลิตภัณฑ์) บริการที่ปรึกษาทั่วไป การจัดการด้านการตลาด การจัดการทรัพยากรบุคคลและการจัดการด้านการผลิต</p> <p>การลงทุน ไทย-ญี่ปุ่นร่วมกันผ่อนคลายนโยบายด้านการลงทุนร่วมทุกสาขา ซึ่งเข้มงวดในปัจจุบันให้นอกขึ้น ยกเว้นบางสาขา เช่น อุตสาหกรรมอาหารขนาดใหญ่และวัสดุระเบิด พลังงาน น้ำมัน เกษตรป่าไม้ ประมง และเหมืองแร่ จะต้องมีข้อผูกพันการเปิดเสรีเป็นพิเศษ สำหรับนักลงทุนญี่ปุ่นในการลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าวในกิจการผลิตရะบบที่</p>	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)
ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย – ญี่ปุ่น

การลดหย่อนภาษีสินค้า	การพัฒนาเศรษฐกิจ	การเคลื่อนย้ายทรัพยากร
	<p>ความร่วมมือร่วมกัน มีหลากหลาย ด้าน ได้แก่ อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ ที่มีอัตราราคา การลดภาวะโลกร้อน การสร้างโครงสร้างพื้นฐานร่วมกันดังนี้:- ประการแรก สนับสนุนและผลักดันให้เศรษฐกิจเติบโต หลากหลาย เช่น เกษตร ป่าไม้ ทรัพยากร น้ำมัน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พลังงาน และ สิ่งแวดล้อม การบริการทางการเงิน การส่งเสริมบรรษัทภัคการลงทุน</p> <p>ประการสอง โครงการครัวไทยสู่ครัวโลก องค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศของ ญี่ปุ่น (JETRO) ร่วมกับสถาบันอาหารไทย สนับสนุนและส่งเสริม (1) การตลาดและ มาตรฐาน (2) การสร้างผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง และ (3) การร่วมลงทุนไทยและญี่ปุ่น</p> <p>ประการสาม การพัฒนาที่มีอัตราราคา อุตสาหกรรมยานยนต์ การใช้พลังงานลด กําไร โลกร้อน โครงการ OTOP เน้นผลิต สินค้ามูลค่าเพิ่ม และการสนับสนุนภาครัฐ และเอกชนร่วมเป็นหุ้นส่วน โครงสร้าง พื้นฐาน เป็นดัง</p>	

โอกาสและผลกระทบประเทศไทย การขยายตัวการค้าโลกขุกโอลากิวัฒน์ เป็นแรงผลักดัน และเร่งการปรับตัวของประเทศไทย ให้มีส่วนร่วมก้าวทันสมัย ควบคู่การสร้างโอกาสและการได้รับผลกระทบที่ท้าทายความอยู่รอดและการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย ญี่ปุ่น หรือ JTEPA ทำให้ประเทศไทยได้โอกาส และมีผลกระทบทางด้านการค้าต่อไปนี้

โอกาส

- สินค้าออกไทยน่าจะขยายตัวในตลาดญี่ปุ่นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป เพราะฝ่ายไทยมุ่งเน้นหลักการที่ได้ตกลงกับฝ่ายที่ญี่ปุ่นแล้ว คือการเปิดเสรีสินค้าเกษตรที่มีความสมดุลพอสมควร ควบคู่กับการขยายความร่วมมือด้านเกษตร เพื่อเน้นการฐานสุขอนามัยของสินค้าไทยให้ได้มาตรฐานญี่ปุ่น เพื่อให้เกษตรกรไทยมีรายได้ดีขึ้นและมีคุณภาพชีวิต

สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมก็จะมีโอกาสเข้าสู่ตลาดญี่ปุ่นด้วยมาตรฐานที่ดีขึ้น จากการทำความตกลงยอมรับมาตรฐานชั้นกันและกัน คือการตรวจครั้งเดียวแทนที่จะตรวจในสองประเทศขั้น แรกจะเริ่มจากสินค้าไฟฟ้าและสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ต่อไปก็จะขยายไปสู่สินค้าอาหารแปรรูป

- ในการเจรจา กับฝ่ายญี่ปุ่น คณะผู้เจรจาของไทยได้เน้นผลประโยชน์จุดเด่นของผู้ประกอบการรายย่อยคือ SMEs โดยเฉพาะเกษตรกรและ OTOP ของไทยเป็นสำคัญ เพื่อสร้างโอกาสและขยายช่องทางในการยกระดับคุณภาพสินค้าของตนและส่งจำหน่ายในตลาดญี่ปุ่น โดยผ่านระบบการค้าไร้กระดาษ และให้มีการปกป้องภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเป็นข้อบกติสำคัญสองข้อใน 21 ข้อของความตกลงเอฟทีเอไทยและญี่ปุ่น

- เปิดโอกาสการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ในสินค้าบริการของคนไทยในญี่ปุ่น โดยในขั้นพื้นฐานคนไทยจะต้องได้รับความสะดวกในการเดินทางเข้าญี่ปุ่นมากกว่าปัจจุบัน ในหลายๆ สถานะ เช่น นักท่องเที่ยว นักธุรกิจ นักลงทุน หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่ฝ่ายไทยจะเจรจา กับญี่ปุ่น เช่น พ่อครัว แม่ครัว วิชานอาหารไทย ผู้ให้บริการนวดแผนโบราณของไทย หรือธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ พนักงานคุ้มครองญี่ปุ่น อาชญาภาพ เป็นต้น

- ให้คนไทยเข้าไปทำงานในประเทศไทยญี่ปุ่นอย่างมีศักดิ์ศรีและได้รับค่าจ้างสูงสอดคล้อง กับฝีมือแรงงาน ได้รับการค่าทักษะโภคโนโลยี ได้รับสวัสดิการจากญี่ปุ่นอย่างเป็นธรรม เนื่อง กำลัง ผลักดันให้นักศึกษาไทยที่จบสถาบันในไทยได้รับการฝึกฝนความชำนาญด้านเครื่องยนต์ใน โรงงานทันสมัยของญี่ปุ่น ได้รับค่าจ้างที่ดีและมีประสบการณ์ดีตัวกลับมาเป็นกำลังสำคัญในการ พัฒนาศักดิ์ศรีความสามารถด้านการแข่งขันของไทย

- ขอให้รัฐบาลญี่ปุ่นเปิดโอกาสให้ชาวญี่ปุ่นมีทางเลือกในการเดินทางมารับบริการทาง การแพทย์ในประเทศไทยเป็นหลัก ให้คนญี่ปุ่นที่เลือกมาใช้บริการทางการแพทย์ของไทยใน ประเทศไทยสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลจากกองทุนสวัสดิการของรัฐบาลญี่ปุ่นได้ ทั้งนี้ด้าน การแพทย์และการพยาบาลญี่ปุ่นต้องให้โอกาสประเทศไทยส่งแพทย์ พยาบาลไปฝึกอบรมระยะ สั้นในประเทศไทยเพื่อให้มีประสบการณ์ที่จะดูแลคนไข้หรือผู้ป่วยชาวญี่ปุ่นในโรงพยาบาลไทย

ประโยชน์ที่ได้รับทั้งสองฝ่ายคือ ชาวญี่ปุ่นมีทางเลือกในการรับบริการที่ดีเยี่ยม ราคากูกกว่าญี่ปุ่นมากและฝ่ายไทยจะได้รับเงินตราต่างประเทศจากสาขาวิชาริการที่ไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันกับญี่ปุ่น เป็นการลดการขาดดุลกับฝ่ายญี่ปุ่น สร้างรายได้ให้แพทช์ พยานาล บุคลากรและธุรกิจต่อเนื่องภายในโรงพยาบาลของไทย และเชื่อมโยงธุรกิจอื่นๆ อีกมากกว่าสิบสาขา เป็นต้น

- ไทยมุ่งเน้นการเปิดโอกาสร่วมเพื่อพัฒนาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั่นคือ การที่ประเทศไทยได้เชิญชวนให้ญี่ปุ่นมาเป็นหุ้นส่วนกับไทยในการขยายบทบาททางยุทธศาสตร์ในอนุภูมิภาคอาเซียนและความร่วมมือในกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งรวมถึงจีนตอนใต้และสามารถเชื่อมโยงไปถึงเอเชียได้อีกด้วย โดยเน้นความร่วมมือหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การท่องเที่ยว เอสเอ็มอี วิทยาศาสตร์พัฒนาและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น อันเป็นข้อตกลงเฉพาะที่เฉพาะไทยกับญี่ปุ่น เรียกว่า Economic Partnership ความร่วมมือในสาขาเหล่านี้ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อไทยฝ่ายเดียว แต่ล้วนเปิดโอกาสทางทางยุทธศาสตร์ให้ญี่ปุ่นบรรจุเป็นประสงค์ ทั้งด้านการเมืองในภูมิภาคและทางธุรกิจอุตสาหกรรม การค้า ตลาดรองรับสินค้าและบริการของตนทั้งสิ้น

- JTEPA ทำให้ประเทศไทยสามารถขยายตลาดส่งออกในขณะเดียวกัน กีลดันทุนสินค้าเข้าบ้างจำพวก และเป็นการดึงดูดเงินลงทุนจากญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่เข้ามาลงทุนในไทยเป็นอันดับหนึ่ง แรงงานไทยสามารถเข้าไปทำงานในประเทศญี่ปุ่นได้ง่ายขึ้น สร้างความทัศนคติเชิงด้านการแข่งขันกับประเทศอื่นที่ทำอุตสาหกรรม แต่กระชับความร่วมมือด้านต่างๆ ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

ผลกระทบ มีข้อกังวลหลายประการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบเศรษฐกิจ ตั้งคムและการเมืองไทย ได้มีกระแสต่อต้านรุนแรง นั่นคือ ทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตรจดชีพ และการนำเข้าของเสียอันตรายหรือของมีพิษ

เนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกอาเซียน มีข้อผูกพัน JTEPA และข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนกับญี่ปุ่นหรือ AJCEP โดยที่ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนกับญี่ปุ่นมีนโยบายการซื้อขายและการนำเข้า ส่งออกของเสียในระหว่างประเทศสมาชิกอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะนำเข้าเพื่อการมาปรับปรุงใช้งานต่อไป นำมารีไซเคิลหรือการนำมาทำจัดเป็นข้อตกลงการซื้อขาย ส่งออก นำเข้าของเสียจากสาขาวิชาอุตสาหกรรมข้ามพรมแดนระหว่างประเทศอาเซียนกับญี่ปุ่นเป็นไปย่างเสรี ถูกกฎหมายและได้รับการคุ้มครอง ดังนั้นผลกระทบประเทศไทยที่สำคัญคือ สิ่งแวดล้อมเป็นพิษสูบนามัยประชาชนอ่อนแอและการลักขโมยพื้นที่พืชไทย เป็นต้น

ของเสียอันตรายหรือขยะมีพิษ ข้อเท็จจริงคือประเทศไทยมีปัญหาวิกฤตการณ์ปริมาณขยะล้นประเทศ กล่าวก็อ จำกัดด้วยมีขยะมากจากชุมชนจำนวน 51 ล้านตัน และจากอุตสาหกรรมจำนวนมหาศาล การทำลายมีเพียงวิธีการเผา 78% รีไซเคิล 49% นอกนั้น ลักษณะทึ้งขยะในป่าลึกและการนำไปปนทะเลเพื่อเพิ่มพื้นที่ใหม่ เป็นต้น ก่อให้เกิดปัญหาใหญ่ของการกำจัดขยะและชาวยังไงได้ร่วมกันร่วมแรงคือบ่ รุนแรง ดังนั้น การกำจัดของเสียอันตรายมีหลายแนวทาง ได้แก่ จัดจำหน่ายส่งออกไปยังประเทศต่างๆ การทำลายและการรีไซเคิล ซึ่งจะลดปริมาณขยะและเพิ่มรายได้บางส่วนอีกด้วย

ขยะมีพิษในระยะยาวมีผลกระทบต่อเนื่องสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขประเทศไทยดังนี้ ผลกระทบให้ดี ผลที่ได้รับจะคุ้มค่าการเยียวยาความเสียหายและสุขภาพประชาชนหรือไม่

เรื่องของเสียอันตราย พนักงานที่ทำงานต้องเนื่องสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขประเทศไทยดังนี้ ขัดกับหลักสากลเรื่องการจัดการของเสีย โดยเฉพาะของเสียอันตรายที่ต้องรับผิดชอบมลพิษของตนเองจนถึงปลายทางภายในประเทศไทยเอง เนื่องจากบทบัญญัติกฎหมายไทยมีข้อบังคับอยู่มาก ทั้งแง่ความไม่ครอบคลุมประเภทกว้างขวางเพียงพอ ขณะที่มาตรการควบคุมก็ไม่เข้มงวดและมีช่องโหว่มากนัก ดังนั้นการทำความตกลง JTEPA ซึ่งมีความเชื่อมโยงการค้าเสรีอาเซียนกับญี่ปุ่นหรือ AJCEP จะเปิดโอกาสให้ขยะและของเสียอันตรายจากประเทศไทยญี่ปุ่นนำเข้ามายังประเทศไทยปริมาณมากยิ่งขึ้น ในลักษณะที่ถูกต้องตามกฎหมายทุกประการและยังเป็นการเปิดโอกาสให้ของเสียอันตรายที่กฎหมายห้ามมากยิ่งขึ้น (ปัญหานี้มีอยู่แล้ว) เมื่อผนวกกัน ไทยขาดความเข้มงวดการบังคับใช้ การตรวจสอบและการลงโทษ ซึ่งคาดหมายว่าอนาคตการแก้ไขขยะเป็นพิษคงทำได้ลำบากยิ่งขึ้น

ปัญหาระบบสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับจุลชีพความธรรมชาติที่คนไทยห่วงใย เนื่องจากปัจจุบันจุลินทรีย์มีความสำคัญมากในระบบเศรษฐกิจโลก มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการจุลินทรีย์ประมาณ 6 ล้านล้านบาทในปี 2540 เนพาะญี่ปุ่นประเทศไทยเดียวสามารถผลิตผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ได้สูงถึง 1.97 ล้านล้านบาท ส่วนไทยมีเกษตรกรที่ใช้จุลินทรีย์เพื่อการปรับปรุงบำรุงดินและควบคุมศัตรูพืชอย่างน้อย 1.5 ล้านครอบครัว หรือใช้ประโยชน์ในพื้นที่มากกว่า 15 ล้านไร่ คิดเป็นมูลค่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรและรายได้ที่เพิ่มขึ้น 9,400 ล้านบาท

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ จนหลายประเทศอาศัยเล็กเหล็กเข้ามานอกชายแดนประเทศอย่างไทย โคลาสิบช่องทางจากกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเรียกว่า “โจรสลัดชีวภาพ (Bio Piracy)” ตัวอย่างเช่น ญี่ปุ่นเคยยึดของสิทธิบัตรพืชพันธุ์ของไทย เช่น เป็ดน้ำออยและ

ภาวะเครื่องมาแล้ว และมีกรณี “ถ่ายดัดตน” ที่นำไปของด้วยเบินเครื่องหมายการค้าอีก ขณะที่ข้อตกลง JTEPA ไม่ได้กำหนดนโยบายปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาให้ชัดเจนและรัดกุม จึงเป็นการเปิดช่องว่างให้โจรลักชีวภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่าไทยมีข้อเสียเปรียบเรื่องการเข้าถึงยาและบริการสาธารณสุขอีกด้วย นั่นคือข้อตกลง JTEPA ไม่ได้คำนึงถึงปัญหาความเดือดร้อนด้านสุขภาพของผู้มีฐานะยากจนและไม่สามารถเข้าถึงยาที่มีราคาสูงได้ ดังนั้น กลไกการปรับลดราคาภาระทำได้ยาก และไม่สามารถตอบสนองเจตนาณย์ระหว่างประเทศที่จะให้บริการสาธารณสุขและสุขอนามัยที่ดี

คาดหมายว่า เอฟทีเอไทยกับญี่ปุ่น จะก่อให้เกิดความเสียหายเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองพันธุ์พืช เนื่องจากเกษตรกรไทยจะต้องใช้เมล็ดพันธุ์นำเข้าและมีราคาแพง สาเหตุจากการผูกขาด เช่นเดียวกับเอฟทีเอผูกพันกับสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยอื่นๆ ซึ่งปฏิบัติตามหลักปฏิญญาอนุเคราะห์ยิ่ง (Most – Favored – Nation Treatment)

กิจกรรมที่ 3

1. ความตกลงที่ส่วนเศรษฐกิจไทย ญี่ปุ่น (JTEPA) ได้ครอบคลุมเศรษฐกิจหลายสาขา ได้สร้างโอกาสและผลกระทบอย่างไรบ้าง กับการพัฒนาเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์
2. ข้อวิตกังวลเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาสิทธิบัตรยุคชิปและการนำเข้าของมีพิม มีประเด็นสำคัญอะไรบ้าง ให้ข้อคิดและเดือนสิบประเทศไทยอย่างไรบ้าง ในนักศึกษาแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ปัญหา

เขตการค้าเสรีไทยจีน⁵

การเปิดการค้าเสรี (FTA) ไทยจีน สืบเนื่องจากในช่วง 5 – 6 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของจีนมีการขยายตัวในอัตราที่เร็วขึ้นมาก มีการนำเข้าสินค้าเครื่องไฟฟ้า เหล็กเพื่อการก่อสร้างและแผ่น

⁵ กรมเจรจาการค้า กระทรวงพาณิชย์

- ฝ่ายวิจัย ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

เหลือสำหรับผลิตตัวถังรถบันต์เป็นจำนวนมาก จึงจึงกลายเป็นผู้ซื้อรายใหญ่สำหรับหลาย ๆ ประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวันและอาเซียน รวมทั้งประเทศไทยด้วย ซึ่งในขณะนี้ตลาดส่งออกหลักๆ ของไทย อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา ยุโรปและตลาดอื่นๆ ซึ่งอยู่ในภาวะเศรษฐกิจหดตัว

ดังนั้น ประเทศไทยจึงหันมาสนใจตลาดในประเทศจีนมากขึ้น โดยการส่งออกของไทยไปยังจีนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นปีละประมาณร้อยละ 60 โดยในปี 2546 มีมูลค่าการค้าระหว่างสองประเทศ 487.12 พันล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าการส่งออก 236.05 พันล้านบาท และมูลค่านำเข้า 251.07 พันล้านบาท จึงจึงกลายเป็นประเทศที่มีความสำคัญกับประเทศไทยเป็นอย่างมาก จึงได้มีการหารือร่วมกันระหว่างไทยกับจีน ในการทำความตกลงเขตการค้าเสรีไทย – จีน โดยความตกลงฯ FTA ไทย – จีน ในเบื้องต้นทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการเร่งลดภาษีผักและผลไม้ระหว่างกันภายในต้นเดือนตุลาคม 2546 นี้ แต่ต้องรอ Early Harvest Program ของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน – จีน และได้ร่วมลงนามในความตกลงฯ ไปแล้วเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2546 มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2546 โดยมีสาระสำคัญของความตกลง (ตารางที่ 4.3) ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ความตกลงการค้าเสรีไทย – จีน

การคัดหย่อนภาษีสินค้า	กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า
<ol style="list-style-type: none"> ลดภาษีสินค้าผักและผลไม้เหลือ 0% ทันทีที่มีผลใช้บังคับ (1 ตุลาคม 2546) สินค้าลดภาษีครอบคลุมผักและผลไม้ทุกรายการตามพิกัดศุลกากรตอนที่ 07 – 08 พิกัด 6 หลักร่วม 116 รายการ สินค้าสำคัญ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> ผักสดแซ่บยำทุกชนิด มันเส้น มันอัดเม็ด หอม กระเทียม มันสำปะหลัง มันฝรั่ง ถั่วต่างๆ ผลไม้สดหรือแห้ง เช่น ถั่วไถ ทุเรียน เงาะ กีวีและแอปเปิล เป็นต้น อัญมณีและเครื่องประดับลดภาษีเหลือ 0 ปี 2553 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้หลัก Wholly Obtained โดยต้องเป็นสินค้าที่เพาะปลูกและเก็บเกี่ยวในประเทศไทยเท่านั้น

หลังการเปิดเสรีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา ส่งผลให้โอกาสการค้าในสินค้ากลุ่มดังกล่าวระหว่างไทยและจีนขยายตัวในระดับสูง

ตารางที่ 4.4 โอกาสการค้าไทย-จีน

	ผักผลไม้มูลค่า (ล้านบาท)	เพิ่มขึ้น ^(ร้อยละ)	ไทยส่งออกไปจีนผลไม้สด แฟชั่น แฟชั่น และแฟชั่น ^(ล้านบาท)	เพิ่มขึ้น ^(ร้อยละ)
ม.ค.-มิ.ย. 46 ไทยนำเข้า	2,040		625	
ม.ค. – มิ.ย. 47	3,801	86.3	1,382	121.1
ต.ค. 45 – เม.ย. 46	6,621			
ต.ค. 46 – เม.ย. 47	8,789	32.7		

การค้าระหว่างไทย - จีนในสินค้าผักและผลไม้ในช่วงเดือนตุลาคม 2546 – เมษายน 2547 มีมูลค่า 8,789 ล้านบาท เปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2546 ซึ่งมีมูลค่า 6,621 ล้านบาท หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.7 โดยการส่งออกและนำเข้าเพิ่มขึ้น 29.9 และ 128.2 ตามลำดับ ทั้งนี้ไทยเป็นฝ่าย เกินดุลการค้ากับจีนคิดเป็นมูลค่า 2,506.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 20.9% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2546 สินค้าที่ประเทศไทยส่งออกเป็นมูลค่าสูง ได้แก่ ลำไยสด ทุเรียน สับปะรด และมัน สำปะหลัง (อัดเม็ด/มันเส้น) ส่วนสินค้าที่ไทยนำเข้าได้แก่ สินค้าผัก ผลไม้จากจีนเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มต้นของการเปิดพอทีเอ และไม่ใช่ฤดูกาลผลไม้ของไทย อよ่างไรก็ตามคาดว่า ในเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป ปริมาณการส่งออกผักและผลไม้ไทยจะเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากผลไม้ หลายชนิด เช่น ทุเรียน ลำไย และมังคุดจะออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก และการเปิดการค้าเสรีไทย - จีนเป็นช่วงปลายปี ซึ่งเป็นช่วงเทศกาลปีใหม่ทำให้ผู้บริโภคไทยมีความต้องการนำเข้าผักและ ผลไม้เมืองหนาวในปริมาณมาก โดยเฉพาะแอปเปิลมีมูลค่าการนำเข้าถึงร้อยละ 34 ของมูลค่าการ นำเข้าผักและผลไม้จากจีนทั้งหมด

สำหรับการส่งออกผลไม้สดเช่น เชร์รี่ และแท่งของไทยไปยังจีนในช่วง 6 เดือนแรก ของปี 2547 มีมูลค่า 1,382 ล้านบาทเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 121.1 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2546 ส่วนการนำเข้าผักผลไม้จากจีนมีอัตราการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกัน คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 86.3 โดยมีมูลค่าการนำเข้า 3,801 ล้านบาทช่วงกรกฎาคม – มิถุนายน 2547

FTA ไทย-จีนและอาเซียน-จีน

อัญมณีและเครื่องประดับ

อัญมณีและเครื่องประดับจะอยู่ในประเภทสินค้า Normal Track ซึ่งจะหดยอดภาษีจีน เหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2553

โอกาส

- จีนมีแหล่งรัตนชาติหลากหลายแห่งที่บังเมได้สำรวจในเชิงพาณิชย์ อีกทั้งมีดินแดนที่กว้างใหญ่ การเปิดเสรีการค้าจะช่วยเปิดโอกาสให้เกิดการร่วมทุนกันระหว่างผู้ประกอบการไทย-จีน ได้ง่ายขึ้น ในการค้นหาวัตถุดิบรัตนชาติแหล่งใหม่ๆ และร่วมกันผลิตเพื่อขายทั้งในจีน อาเซียนและประเทศอื่นๆ ของโลกอีกด้วย

- ตลาดอัญมณีและเครื่องประดับในจีน มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นผลให้ชาวจีนกำลังซื้อเพิ่มขึ้น และต้นทุนผลทางวัฒนธรรมที่นักลงทุนจะใช้เพื่อความสวยงามแล้ว บังเป็นเครื่องมือในการออม เพราะสามารถนำมาใช้แลกเปลี่ยนได้ง่าย ทำให้ปัจจุบันอัญมณีและเครื่องประดับกลายเป็นรายการสินค้าบริโภคชั้นนำอันดับ 3 ของจีน รองจากอสังหาริมทรัพย์และรถยนต์ ด้วยยอดจำนำหุ้นส่วนมากกว่า 1 พันล้านหยวนต่อปี ปัจจุบันการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปตลาดจีน แม้ปัจจุบันจะมีมูลค่าไม่สูงนัก เนื่องจากอัตราภาษีนำเข้าของจีนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเครื่องประดับประเภทต่างๆ สูงถึงร้อยละ 36 (ตารางที่ 4.5) แต่เมื่อมีการลดหย่อนภาษีนำเข้าภายใต้กรอบข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) แล้ว จะทำให้อัญมณีและเครื่องประดับไทย โดยเฉพาะเครื่องประดับแท้ที่มีโอกาสขยายตัวเข้าไปในตลาดจีนได้อีกมาก เนื่องจากภาษีนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับต่างๆ ของจีนจะค่อนข้างลดลงจนเป็นศูนย์ปี 2553

ตารางที่ 4.5
เปรียบเทียบอัตราภาษีนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยและจีน

หน่วย: ร้อยละ

รหัส HS	รายการ	อัตราภาษีของไทย	อัตราภาษีของจีน
7101	ไข่นุก	0	36
7102	เพชร	0	8
7103	พลอยสี	0	8
7104	อัญมณีสังเคราะห์	0	6-8
7113	เครื่องประดับแท้	20	36
7117	เครื่องประดับแฟชั่น	20	36

ที่มา: กรมเจ้าการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ผลกระทบ

สินค้าจีนที่คาดว่าจะสามารถครุ่นคลานไทยมากขึ้นคือ เครื่องประดับแฟชั่น เนื่องจากปัจจุบันจีนเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำการผลิตและส่งออกเครื่องประดับแฟชั่นของโลก

ปัญหาการค้าเสรีไทย – จีน

มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับจีน มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นมากและมีอัตราการขยายตัวสูง หลังจากเปิดการค้าเสรี (เอฟทีเอ) พบว่าการค้าผักและผลไม้ ระหว่างไทยกับจีนมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ประเทศไทยและจีนจะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านการคุณภาพ การขนส่งสินค้าทางเรือของไทยไปจีนหลายครั้งต้องประสบปัญหาแม่น้ำดื่นเงิน ในส่วนของการขนส่งทางอากาศยังมีจำนวนอากาศยานพาณิชย์ของไทยที่ขนส่งสินค้าเข้าจีนนิ่มจำนวนไม่นักพอ ซึ่งการขนส่งทางน้ำดื่นอยู่ในระหว่างเร่งการก่อสร้าง คาดว่าจะเสร็จสิ้นภายในปี 2550 ทำให้การขนส่งภายในจีนยังไม่ดีพอเท่าที่ควร

2. ปัญหาด้านมาตรฐานสุขอนามัย ซึ่งการตรวจสอบด้านสุขอนามัยของจีนมีความเข้มงวดมาก และการปฏิบัติมีความแตกต่างกันแต่ละมณฑล ทำให้ขาดมาตรฐานโดยทั่วไป กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทยและกระทรวงควบคุมและกักกันโรคของจีนได้ทำ MRA

ด้านความร่วมมือด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช เพื่อให้มีระบบการตรวจสอบที่เท่าเทียมกัน และลดขั้นตอนและระยะเวลาในการตรวจสอบให้เร็วขึ้น

3. ปัญหาการขอใบอนุญาตนำเข้าของจีน กำหนดมาตรฐานบริษัท (Trading Firm) ที่จะได้รับอนุญาตให้นำเข้าไว้สูง ในขณะนี้จีนได้แก้ไขกฎหมายการค้าฉบับใหม่ ซึ่งจะทำให้ผู้ส่งออก และผู้นำเข้าขนาดกลางและเล็กของจีน สามารถดำเนินธุรกิจส่งออกหรือนำเข้ากับต่างประเทศได้โดยตรงและสะดวกมากขึ้น โดยไม่ต้องผ่าน Trading Firm โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2547 เป็นต้นไป

4. ปัญหาการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของสินค้านำเข้าจากไทยของจีนมีการเก็บในอัตรา 13% ซึ่งสูงกว่าที่เก็บจากสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย แต่ไม่ได้เก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกับผักผลไม้ที่ปลูกในประเทศไทย ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ผลไม้ส่งออกของไทย

การทำ FTA ระหว่างไทยจีนนี้ เป็นการทำเฉพาะในสินค้าผัก ผลไม้เท่านั้น ซึ่งผู้ผลิตในภาคเกษตรกรรมทั้งสองประเทศจะได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย โดยไทยมีโอกาสจะได้ประโยชน์มากกว่า เพราะตลาดจีนเป็นตลาดที่ใหญ่กว่าไทยมาก และสินค้ามีความแตกต่างกันในเรื่องของอากาศ ซึ่งจีนอยู่ในเขตอบอุ่น ส่วนประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน สินค้าอะไรที่จีนมีราคาถูกของไทยจะราคาแพง ถ้าของจีนแพงของไทยก็จะถูกกว่า และสินค้าที่จีนมีความต้องการเป็นอย่างมากและไม่จำกัดได้แก่ ลำไยแห้ง ข้าวหอมมะลิ การทำเอฟทีเอ ผัก ผลไม้ไทยจีนนับว่าเป็นโอกาสการเริ่มนั่นที่ดีสำหรับธุรกิจภาคเกษตรกรรมของไทยให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเองให้สามารถแข่งขันกับจีนได้ โดยภาครัฐให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านเงินลงทุน เพื่อนำไปสู่การเปิดการค้าเสรีของสินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ รวมทั้งการบริการและการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้

เอฟทีเอไทยอินเดีย

การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศไทยต่างๆ เป็นการสร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยซึ่งรัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการเจรจาเขตการค้าเสรีมาตั้งแต่ปี 2545 โดยได้เจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) กับคู่ค้าคือต่างๆ เช่น ปากีสถาน อินเดีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และการเจรจาเขตการค้าเสรีภายในอาเซียน-จีนอีกด้วย โดยความตกลงที่มีผลในทางปฏิบัติจริงแล้ว คือ

FTA ไทย-จีน มีผลบังคับใช้วันที่ 1 ตุลาคม 2546 พิกัด 07 – 08 (ผักผลไม้ทุกรายการ)

FTA อาเซียน-จีน มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม 2547 พิกัด 01 – 08 (สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์
น้ำ ประมง ไม้)

FTA ไทย-อินเดีย มีผลบังคับใช้ 1 กันยายน 2547 โดยมีกตุ่นที่ต้องลดภาษีทันทีจำนวน 82
รายการ ซึ่งรวมอัญมณีและเครื่องประดับ 4 รายการ คือ รัตนาชาติที่บังไม่ได้เจียระไน (HS 710310)
อัญมณีสังเคราะห์ (HS 710490) ผู้นและผงของเพชร (HS 710510) และเครื่องประดับแท้ที่ทำด้วย
โลหะมีค่าอื่นๆ ที่ไม่ใช่เงิน (HS 711319) โดยจะหดยอดภาษีจนถึง 1 กันยายน 2549 อัตราภาษีจะ
เหลือร้อยละ 0 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.6
ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย - อินเดีย

การลดหย่อนภาษีสินค้า	กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin)	การขอใช้สิทธิลดหย่อนภาษี
<p>ไทยและอินเดีย ได้นำสินค้ามาเร่งลดภาษี บางส่วน (Ear Harvest Scheme : EHS) จำนวน 82 รายการ ซึ่งเป็นการลดภาษี MFS โดยลดอัตราข้อหักของอัตราที่ เรียกเก็บ ใช้อัตราฐาน ณ วันที่ 1 มกราคม วิธีการลดภาษีแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ :-</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 ก.ย. 47 - 31 ส.ค. 48 ลดลงร้อยละ 50 1 ก.ย. 48 - 31 ส.ค. 49 ลดลงร้อยละ 75 1 ก.ย. 49 เป็นต้นไป ลดลงร้อยละ 100 (ภาษีเป็น 0) 	<p>- ภายใต้ข้อตกลง FTA ไทย-อินเดีย ไม่กำหนดให้ใช้ กฎหมายกำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าที่จะใช้กับ สินค้า แต่เน้นการเร่งลดภาษีบางรายการ เป็น กฎว่าด้วย แหล่งกำเนิดสินค้าข้าวครัว โดยใช้ เป็นกฏเฉพาะของสินค้าแต่ละรายการ (specific rule) มีหลักเกณฑ์ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กฏการผลิต หรือการ ได้นำจากวัตถุดินในประเทศไทย ทั้งหมด (wholly obtained goods) หรือ 2. ผลิตตามหลักเกณฑ์การเปลี่ยนพิกัด (substantial transformation) หรือ 3. ผลิตจากสัดส่วนของวัตถุดินและศั�ทุนการผลิต ในประเทศไทย ค่าส่งออก (local value added content) ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสามที่ กำหนดในแต่ละสินค้า 	<p>- มีหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า สำหรับสินค้าที่กำเนิดหรือผลิตเพื่อ การส่งออก และคงต่อศุลกากรประเทศไทย ผู้นำเข้า</p>

อัญมณีและเครื่องประดับ

โอกาส FTA ไทย-อินเดีย จากสถิติปริมาณการค้าอัญมณีและเครื่องประดับระหว่างไทยกับอินเดีย มีมูลค่าค่อนข้างสูง แต่ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับอินเดียโดยตลอด (ตารางที่ 4.7) ปี 2545 – 2547 (ม.ค. – พ.ย.) ไทยขาดดุลการค้ามูลค่า 187.7, 192.1 และ 239.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ โดยเฉพาะปี 2547 (ม.ค. – พ.ย.) ไทยส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับจากอินเดียมูลค่า 28 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ได้นำเข้าสูงถึง 267.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นต้น

ตารางที่ 4.7
การค้าอัญมณีและเครื่องประดับระหว่างไทยกับอินเดีย

อันดับ/ลินค้า	มูลค่า (ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ)			อัตราการขยายตัว (%)			สัดส่วน (%)
	2545	2546	2547 (ม.ค.-พ.ย.)	2545	2546	2547 (ม.ค.-พ.ย.)	
การส่งออกของไทยไปอินเดีย	21.6	14.5	28.0	47.9	-32.9	113.7	100.0
1. พลอย	10.4	11.9	19.8	-4.6	14.4	81.7	70.7
2. เพชร	0.9	1.2	5.7	-18.2	33.3	612.5	20.4
3. เครื่องประดับแท้	1.9	0.6	1.6	375.0	-68.4	166.7	5.7
การนำเข้าของไทยจากอินเดีย	209.3	206.6	267.7	11.7	-1.3	39.2	100.0
1. เพชร	180.0	184.9	243.1	8.9	2.7	41.7	90.8
2. รัตนชาติต่างๆ	22.1	18.7	21.1	8.3	-15.4	21.3	7.9
3. เครื่องประดับแท้และชิ้นส่วน	3.6	2.7	2.9	176.9	-25.0	11.5	1.1

ที่มา: กรมศุลกากร

สำหรับอัตราภาษีนำเข้าสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยและอินเดียนี้ พบว่า อัตราภาษีของไทยอยู่ในระดับต่ำอยู่แล้วคือ ร้อยละ 0 – 1 จะมีเพียงสินค้าประเภทเครื่องประดับแท้ (ที่ไม่ใช่เงิน) เท่านั้นที่มีอัตราภาษีค่อนข้างสูงคือร้อยละ 20 ขณะที่อัตราภาษีนำเข้าของอินเดียอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเท่ากันคือร้อยละ 25 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

อัตราภาษีนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับที่เร่งลดอัตราภาษีระหว่างไทย-อินเดีย

หน่วย: ร้อยละ

รหัส	รายการ	อัตราภาษีของไทย	อัตราภาษีอินเดีย
710310	รัตนชาติที่ยังไม่เจียระไน	0	25
710490	อัญมณีสังเคราะห์	0	25
710510	ผุ้งและพงของเพชร	1	25
711319	เครื่องประดับแท้ (ไม่ใช่เงิน)	20	25

ที่มา: กรมเจ้าจ้าวการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ดังนั้นจึงคาดว่าการเปิดการค้าเสรีไทย-อินเดีย อัญมณีและเครื่องประดับไทยน่าจะมีความได้เปรียบด้านราคาในตลาดอินเดียมากขึ้น ได้นำไปสู่โอกาสดังนี้

- การขยายตลาดการค้าอัญมณีและเครื่องประดับในตลาดอินเดีย ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่และมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงตลาดเอเชียใต้ ซึ่งเป็นตลาดกลุ่มเป้าหมายใหม่ของไทย โดยอาศัยอินเดียเป็นประตูการค้าในการเจาะตลาด
- การลงทุนร่วมไทย-อินเดีย เป็นพันธมิตรกัน การเปิดเสรีทางการค้าไทย-อินเดีย ไม่เพียงเป็นโอกาสให้การค้าของทั้งสองประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นโอกาสให้เกิดการลงทุนร่วมเป็นพันธมิตรกัน โดยอาศัยจุดเด่นที่แต่ละประเทศมีอยู่เพื่อเพิ่มนูลักษณะของผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น
- เป็นแหล่งวัตถุคิบสำคัญ เนื่องจากอินเดียมีวัตถุประเภทอัญมณีจำนวนมากรวมถึงเพชรเจียระไนขนาดเล็ก ซึ่งจะเป็นโอกาสทำให้ปัญหาขาดแคลนวัตถุคิบของไทยบรรเทาลง

ผลกระทบ

- การเปิดเสรีการค้า จะเป็นการเปิดโอกาสให้เครื่องประดับราคากลางจากอินเดียเข้ามานุகขยาตตลาดในไทยได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการไทยที่มีกลุ่มเป้าหมายระดับล่างภายในประเทศต้องเผชิญสภาพเปลี่ยนที่รุนแรงมากขึ้น

กิจกรรมที่ 4

1. ปัญหาเขตการค้าเสรีไทย จินเกี้ยวกับการค้าพืชผักและผลไม้มีอะไรบ้าง นักศึกษามีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลทั้งสองประเทศต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านใดบ้าง อธิบายพอเข้าใจ
2. การค้าอัญมณีไทยและอินเดีย ไทยมีโอกาสได้เปรียบด้านการขยายตลาดการค้าระหว่างประเทศอย่างไร และมีข้อเสียเปรียบต้องเร่งแก้ไขอย่างไรบ้าง

เขตการค้าเสรีไทย ออสเตรเลีย⁶

ประเทศไทยกับออสเตรเลียเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญต่อเนื่องกันยาวนาน โดยออสเตรเลียเป็นคู่ค้าและเป็นตลาดส่งออกสินค้าอันดับที่ 11 เนื่องจากใน 2 – 3 ปีที่ผ่านมาการค้าระหว่างไทยกับออสเตรเลียมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และในปี 2546 การค้าระหว่างประเทศทั้งสองมีมูลค่ามากถึง 1.55 แสนล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าการส่งออก 89,717.3 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 65,578.0 ล้านบาท โดยสินค้าที่ไทยส่งออกไปออสเตรเลียส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมกวาร้อยละ 50 และสินค้าเกษตรกรรมร้อยละ 15

ออสเตรเลีย ได้ดำเนินนโยบายการนำเข้าทั่วไปหลายประการ จุดประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าเสรีอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต

นโยบายการนำเข้าทั่วไป ของออสเตรเลียมีหลาຍประการดังต่อไปนี้

- ออสเตรเลียมีนโยบายเปิดตลาดการค้า โดยค่อยๆ ลดอัตราภาษีนำเข้าทั่วไปลงเรื่อยๆ ลงอยู่ในระดับ 0 – 5% ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2539 ยกเว้นสินค้าประเภทชนิดต์และชิ้นส่วน ที่ต้องเสื้อผ้าสำเร็จรูปและรองเท้า อย่างไรก็ได้อัตราภาษีสินค้าดังกล่าวจะลดลงในปี 2548 และพร้อมที่จะเปิดตลาดเสรีในปี 2553

⁶ - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

- <http://behind.dip.go.th>
- distribute@dip.go.th

- การให้สิทธิพิเศษสำหรับสินค้าหัตถกรรม ออสเตรเลียให้สิทธิพิเศษ โดยการลดหรือยกเว้นภาษีนำเข้าแก่สินค้าหัตถกรรมโดยไม่จำกัดว่า ต้องเป็นสินค้าที่ผลิตและส่งออกโดยประเทศกำลังพัฒนาหรือไม่ ก่อให้สินค้าหัตถกรรมโดยทั่วไป (ไม่รวมสินค้าสิ่งทอเสื้อผ้าและรองเท้า) ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าหากมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นสินค้าที่ผลิตจากวัสดุดินธรรมชาติ เช่น ไม้ หิน โลหะ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบสินค้าที่ด่านศุลกากร ผู้ส่งออกควรจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออก สินค้าหัตถกรรมกับทางการศุลกากรของออสเตรเลีย

2. เป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นด้วยมือหรือด้วยเครื่องมือที่ถืออยู่ในมือหรือเครื่องจักรที่ทำให้หมุนหรือเดินด้วยมือหรือเท้า

- ออสเตรเลียมีนโยบายให้ความช่วยเหลือภาคเกษตรกรรมในประเทศคล่อง แต่ยังควบคุมการนำเข้าสินค้าเกษตรกรรม

ดังนี้การจัดทำความตกลงการค้า (Free Trade Agreement: FTA) ระหว่างสองประเทศจึงเกิดขึ้น โดยมีการเจรจาเอฟทีเอ เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 เป็นแบบการตกลงฯ ที่มีขอบเขต กว้างขวาง (Comprehensive) ครอบคลุมในเรื่องการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน⁷ ตลอดจนความร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ ที่มีความสนใจร่วมกัน ซึ่งได้เริ่มการเจรจาเมื่อเดือนสิงหาคม 2545 และได้จัดทำเอฟทีเอเสริ่งสื้นลงแล้ว และมีการร่วมลงนามไปแล้ว เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 โดยมีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นไป

วัตถุประสงค์ เพื่อความร่วมมือในทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและออสเตรเลีย โดยการปรับลดภาษีให้ต่ำลงและเป็นศูนย์เพื่อสนับสนุนการค้าเสรีในที่สุด

การทำเอฟทีเอดังกล่าวจะทำให้สินค้าของไทยสามารถขายการส่งออกไปออสเตรเลียเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการลดภาษีนำเข้าสินค้าของออสเตรเลีย โดยมีประเด็นสาระสำคัญของความตกลงการค้าเสรีเกี่ยวกับการลดภาษีสินค้า การค้าบริการและการลงทุน มาตรการสุขอนามัย พืชและสัตว์ (ตารางที่ 4.9) ดังต่อไปนี้

⁷ - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

- <http://behid.dip.go.th>

- distribute@dip.go.th

ตารางที่ 4.9
ความตกลงการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย

การลดหย่อนภาษีสินค้า	การค้า บริการและการลงทุน	มาตรการสุขอนันต์พิเศษและสำคัญ
ออสเตรเลีย <ul style="list-style-type: none"> - ลดเป็น 0 ทันทีหรือวันที่มีผลบังคับใช้(วันที่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นไป) จำนวน 5,083 รายการ ประมาณ 83% ของรายการสินค้า เช่น สินค้าผักและผลไม้สด สับปะรด กระปิอง และน้ำสับปะรด อาหารสำเร็จรูป กระชาย อัญมณีและเครื่องประดับบรรณาธ์ ขนาดเล็กและรถปิกอัพ - ลดเป็น 0 กายในปี 2553 จำนวน 786 รายการ ยกเว้นเสื้อผ้าสำเร็จรูป - ลดเป็น 0 กายในปี 2558 จำนวน 239 รายการ รวม เสื้อผ้าสำเร็จรูป 	ไทย <p>เข้าไปลงทุนในธุรกิจทุกประเภท ยกเว้นหนังสือพิมพ์ การกระจายเสียง การขนส่งทางอากาศ เพื่อถ้าหาก เป็นการลงทุนที่มีขนาดเป็น 10 ล้านเหรียญ ออสเตรเลีย จะต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการ พิจารณาการลงทุนของต่างชาติก่อน และผ่อนคลาย เสื่อมไว้ให้บุคลากรไทยเข้าไปให้บริการให้กับคนไทย เป็นการถาวร โดยนายจ้างไม่จำเป็นต้อง ประกาศหาคนงานในออสเตรเลียเดิก่อนจึงจะ สามารถจ้างแรงงานจากภายนอกประเทศไทยได้ และผู้ ที่งานระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้ง ผู้ดีคิดตาม (อู่スマรสและบุตร) เข้าทำงานได้คร่าวละ 4 ปี และสามารถต่ออายุได้ถึง 10 ปี</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมา โดยเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหา โดยมี กรรมบุปผี priority products สำหรับ สินค้าที่ไทยได้ระบุไว้ ได้แก่ ผลไม้ (มังคุด ลำไย ลิ้นจี่ ทุเรียน สับปะรด มะม่วง) - เมื่อไก่ หุ้น ปลาสวายงาน ทั้งนี้ ได้ กำหนดการดำเนินงานให้เป็นผล ภายใน 2 ปี การดำเนินงานสำหรับ บางชนิด ได้แล้วเสร็จ เช่น มังคุด ลำไย ลิ้นจี่ ของไทยสามารถส่งออก ได้ภายในปี 2547

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)
ความตกลงการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย

การลดหย่อนภาษีสินค้า	การค้า บริการและการลงทุน	มาตรการอุปอนามัยพิเศษและสัตว์
<p>ไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลดเป็น 0 ทันทีจำนวน 2,724 รายการประมาณ 50% ของรายการสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นสินค้าวัสดุคงทนที่ไทยต้องการนำเข้า เช่น สินแร่ เครื่องเพลิง เคมีภัณฑ์ หนังคิต และหนังฟอก - ลดเป็น 0 กายในปี 2553 จำนวน 2,411 รายการ สำหรับสินค้าเกษตรกรรมและ อุตสาหกรรมบางรายการที่มีความอ่อนไหวภาษีจะเหลือ 0% กายใน 10, 15 และ 20 ปี โดยมีมาตรการปกป้องพิเศษ (special safeguards) สำหรับสินค้านำทาง รายการทั้งหมด 41 รายการ ได้แก่ เม็ดวัวและเนื้อหมูและเครื่องในหมู เครื่อง ในตัวชีวิน ฯ นมและครีมหางนม เมบ ไขมนัมนัม เมยเบ็ง มัตเตอร์นิลต์ น้ำผึ้ง ธรรมชาติ สม์แมนคาริน อยุ่งสค นันฟรั่งแปรรูป ทั้งนี้ไทยสามารถใช้มาตรการ นี้จนถึงปี 2558 - ลดเป็น 0 กายในปี 2558 จำนวน 313 รายการ - ลดเป็น 0 กายในปี 2563 จำนวน 53 รายการ สำหรับสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม อื่น ๆ หากมีการนำเข้าเพิ่มมากขึ้น อันเป็นสาเหตุเนื่องจากการลดภาษี จนทำให้ อุตสาหกรรมภายในประเทศเสียหายก็สามารถใช้มาตรการปกป้องพิเศษ (special safeguard) ได้เป็นการชั่วคราว เพื่อให้อุตสาหกรรมภายในประเทศมี เวลาปรับตัวได้ 		

โอกาสและผลกระทบประเทศไทย

โอกาส สำหรับธุรกิจต่าง ๆ ของไทยเมื่อเอฟทีเอไทยกับอสเตรเลียมีผลบังคับใช้ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่จะขยายการส่งออกอุปกรณ์นั่งและรถปิกอัพได้เพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 30 เนื่องจาก ตลาดรถชนิดในอสเตรเลียเน้นเรื่องราคามากกว่า Brand -Royalty ทำให้ไทยเปรียบคู่แข่งจาก ประเทศอื่นๆ และสามารถดึงดูดการลงทุนของค่ายรถยนต์ต่างๆ ให้เข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป การลดภาษีเป็นศูนย์เบอร์เซ็นต์ ทำให้สินค้าของไทยสามารถ แข่งขันกับสินค้าจากจีน อินเดีย และอินโดนีเซียได้มากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยได้เปรียบไทย ในเรื่องของค่าแรงที่ถูกกว่า แต่ผู้ประกอบการไทยมีความสามารถในการตอบสนองการสั่งซื้อ สินค้าได้รวดเร็วและตรงเวลา มีภาพลักษณ์ด้านคุณภาพที่ดี และเชี่ยวชาญด้านการผลิตเสื้อผ้า สำหรับกลุ่มรุ่นได้ดีกว่าซึ่งเป็นข้อได้เปรียบของประเทศไทย

ผลไม้มีเมืองร้อนสุดของไทยมีโอกาสส่งออกไปจีหนานของอสเตรเลียได้เป็นครั้งแรก เช่น มังคุด ลำไย ลีนจี ทุเรียน และมะม่วง เป็นต้น

นักธุรกิจไทยมีโอกาสที่จะไปเปิดร้านอาหารไทยในอสเตรเลียได้มากขึ้น

ผลกระทบ

ข้อผลกระทบของเอฟทีเอไทย-อสเตรเลียเกี่ยวกับการค้า บริการและการลงทุน ทำให้ธุรกิจไทยมี ศักยภาพและได้ประโยชน์ ได้แก่ ภาคการ การซ่อนรถชนิด การตกแต่งภูมิทัศน์ โรงแรม สถานบัน สอนภาษาอังกฤษ สถานบันสอนภาษาไทย สถานบันสอนการทำอาหารไทย สถานบันสอนนวดไทย และ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าทุกประเภท

หลังจากเอฟทีเอไทย-อสเตรเลีย มีผลบังคับใช้แล้ว จะทำให้การค้าระหว่างประเทศทั้ง สองประเทศตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคาดว่าในปี 2548 จะขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 17 ดังนั้นนักธุรกิจไทยทั้งขนาดใหญ่และอสเตรเลีย ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากได้ให้ความสนใจทำการค้า กับอสเตรเลียมากขึ้น เร่งพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานและพัฒนารูปแบบสินค้าให้ตอบสนองต่อ ความต้องการของตลาด ลดต้นทุนการผลิต ลดต้นทุนใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตสินค้า เพื่อสร้างความแตกต่างและสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับสินค้าและสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างพัฒนาระบบ ทางการค้าทั้งในอสเตรเลียและในตลาดโลกให้มากขึ้น

การลงนามเอฟทีเอไทย ออสเตรเลียที่ครอบคลุมหลายด้าน (Comprehensive) ได้ส่งผลกระทบต่อผู้เลี้ยงโคนมและโโคเนื้อ นั่นคือ การลดหย่อนภาษีอย่างต่อเนื่องให้ประเทศไทยคู่ค้า

ตารางที่ 4.10

การลดหย่อนภาษี

	อัตราภาษี	อัตราภาษี
	ปี 2548 (ร้อยละ)	ปี 2568 (ร้อยละ)
โคนม	20	0
โโคเนื้อ	จากเดิม 51 เหลือ 40	0

นั่นคือ เมื่อโโคแพร์เย็นและแข็ง จะให้ลดหย่อนภาษีไทย โดยไม่มีโควตาและภาษีใดๆ ปัจจุบันไทยมีการเลี้ยงโคนม รวมทั้งสิ้น 300,000 – 400,000 ตัวและโโคเนื้อร่วม 6 ล้านตัว หรือ 1 ล้านครอบครัว โดยอาจพิจารณาได้ว่าเป็นอาชีพทางเดียว สำหรับเกษตรกรประสบปัญหาจากการทำการเกษตรอื่นๆ และครึ่งหนึ่งของเกษตรกรมาจากการพื้นที่รายได้ต่ำกว่าภาคอื่นๆ ขณะที่อสเตรเลียและนิวซีแลนด์ การเลี้ยงโคนมมีทั้งทุนต่ำ เนื่องจากมีพื้นที่กว้างใหญ่ อุดมสมบูรณ์และสภาพอากาศดี การเปิดเสริมการค้าจะทำให้เกษตรกรโโคเนื้อและโคนมไทยคล่องหรืออาจสูญเสียอาชีพ และในที่สุด มูลโโคซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขายโโคเนื้อและโคนมไทยคงจะสูญเสียไป ส่งผลกระทบต่อการเกษตรแบบยั่งยืนและการเกษตรไทยขาดรายได้

ประโยชน์ของการค้าเสรีไทย-อสเตรเลีย

อสเตรเลียมีเศรษฐกิจเติบโตอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 3.5 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เป็นผลจากการปฏิรูปเศรษฐกิจ และการเปิดตลาดสำหรับการแบ่งปันมากขึ้น แม้ว่าเศรษฐกิจประเทศไทยต่างๆ ได้รับผลกระทบจากการณ์เศรษฐกิจเอเชีย เมื่อปี 2541 แต่เศรษฐกิจอสเตรเลียยังคงขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์จากการค้าเสรีไทย-อสเตรเลียหลายประการ ดังต่อไปนี้

- มูลค่าการค้าระหว่างไทยและอสเตรเลียขึ้นอยู่ในระดับต่ำ (ประมาณร้อยละ 2 ของมูลค่าการค้ารวมของโลก) โครงสร้างทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศมีลักษณะเกือบคล้ายกัน เพราะแต่ละประเทศมีความชำนาญที่แตกต่างกัน ค่าใช้จ่ายในการปรับตัวที่เกิดจากการทำความตกลงฯ จึงไม่สูงนัก ขณะที่ไทยต้องรับภาระค่าใช้จ่ายมากกว่าอสเตรเลีย

- ในภาคสินค้าและบริการ ได้แก่ สินค้าเกษตร สินค้าประมงที่ดินต์และชีว์ส่วนบ้าน ยนต์ สิ่งทอและเสื้อผ้า ภาคบริการการศึกษา บริการที่เกี่ยวกับสุขภาพ และวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับ บริการท่องเที่ยว ซึ่งให้เห็นว่า เมื่อมีการเปิดเสรีระหว่างกันมากขึ้น ทั้งไทยและออสเตรเลียจะได้รับ ผลประโยชน์และการเปิดเสรีจะส่งผลบวกต่อภาคการลงทุน ซึ่งรวมถึงการคึ่งคูกการลงทุนจาก ประเทศที่สามด้วย
- คาดหมายว่า ไทยจะสามารถส่งออกสินค้าประเภทยานพาหนะขนาดเล็ก พลิตภัณฑ์ พลาสติก พลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า พลิตภัณฑ์กระดาษและเยื่อกระดาษ และสินค้าเกษตรไปยัง ออสเตรเลียเพิ่มมากขึ้น ส่วนออสเตรเลียคาดว่าจะส่งออกสินค้าประเภทพลิตภัณฑ์น้ำ เวชภัณฑ์ ฝ้าย อะลูมิเนียม ยานพาหนะขนาดใหญ่และชีว์ส่วนน้ำยังประเทศไทยมากขึ้น
- ช่วยลดและฟ่อนคลายความเข้มงวดของมาตรการกฏระเบียบต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อ การค้าและบริการและการลงทุนระหว่างประเทศไทยและออสเตรเลีย ทั้งนี้ไทยมีกำแพงภาษีสูงใน สินค้ายานพาหนะ สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมบางชนิด ขณะที่ออสเตรเลียมีกำแพงภาษีสูงใน สินค้าประเภทยานพาหนะส่วนบุคคล สิ่งทอ เสื้อผ้าและรองเท้า และมีมาตรการที่มิใช่ภาษีที่ เข้มงวด เช่น มาตรการสุขอนามัยพืชและสัตว์
- ก่อให้เกิดผลดีและประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ โดยจะช่วยเพิ่ม พลิตภัณฑ์น้ำรวมภาษีในประเทศ (GDP) ของไทยได้ถึง 25.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และการ บริโภคที่แท้จริงเพิ่มขึ้น 4.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในขณะที่ออสเตรเลียมี GDP เพิ่มขึ้นถึง 6.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และการบริโภคที่แท้จริงเพิ่มขึ้น 4.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
- นอกจากการลดมาตรการทางภาษีและมิใช่ภาษีที่เป็นอุปสรรคทางการค้า การลงทุน ระหว่างกันแล้ว ความตกลงฯ ยังเป็นกรอบที่จะส่งเสริมให้มีความร่วมมือด้านอื่นๆด้วย ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ทั้งไทยและออสเตรเลียและมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก (WTO) โดยครอบความร่วมมือทั้งสองฝ่ายอาจร่วมมือกันมากขึ้น คือเรื่องมาตรฐานและความ สอดคล้องพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ นโยบายการแข่งขัน การตอบโต้การทุ่นตลาด มาตรการ สุขอนามัย การจัดซื้อภาครัฐฯ ทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือทางการเงิน การขนส่ง การร่วม ลงทุนตลอดจนการค้าข้อตกลงในโลหะ

ปัจจัยสำคัญในการทำธุรกิจส่งออกในตลาดออสเตรเลีย มีข้อค่านึงหลายประการ ได้แก่ ปัญหา อุปสงค์และสนับสนุนบริโภค กลยุทธ์การค้า และข้อเสนอแนะ รายละเอียดโดยสังเขปมี ดังต่อไปนี้ :-

ปัญหา

- โครงสร้างตลาดอสเตรเลีย สินค้าอุปโภคบริโภค มักจะประกอบด้วยผู้นำเข้ารายเล็กๆ เป็นจำนวนมาก โดยผู้นำเข้าต้องแบ่งบันกันเองเพื่อความอยู่รอด ทำให้ต้องมีการต่อรองราคา สินค้าให้ค่าที่สุดเท่าที่จะทำได้
 - ประชากรน้อย ออสเตรเลียนี้ประชากรเพียง 19.6 ล้านคน เมื่อเทียบกับขนาดของประเทศแล้วนับว่าน้อยมาก การตั้งบ้านเรือนกระจายอยู่บริเวณรอบนอกกรุงฟิฟ์เ不负 ประกอบกับค่าที่ดินสูงทำให้ตลาดที่แคนบูร์แล้ว ถูกแบ่งแยกลงไปอีก เป็นผลให้การสั่งซื้อสินค้าแต่ละครั้งมีปริมาณไม่มาก

อุปสงค์ สนับสนุนและพฤติกรรมผู้บริโภค

- ชาวออสเตรเลียส่วนใหญ่จะมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย แต่ชอบการท่องเที่ยวและการกีฬาอย่างมาก
- ตลาดสินค้าในออสเตรเลียโดยทั่วไปจะเป็นแบบอนุรักษ์นิยม ผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าที่มีคุณภาพในราคาน้ำตก เช่น ชุดเดรส รองเท้า กระเป๋า เป็นต้น ที่มีคุณภาพดีและสวยงาม แต่ไม่เน้นความหรูหรา แต่เน้นความทนทานและคุ้มค่า
- ประชากรของออสเตรเลียนี้มาจากหลายชาติ เป็นแบบ multicultural ทำให้ส่วนแบ่งตลาดใหม่ๆ สำหรับความต้องการสินค้าหลากหลาย

กลยุทธ์การค้า

- การประชาสัมพันธ์ที่ประหยัดและได้ผลทางธุรกิจที่คุ้มค่า คือการประชาสัมพันธ์ในนิตยสารของสินค้าเฉพาะอย่างที่ถูกนักธุรกิจนิยมอ่าน รองลงมาได้แก่ การโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ การจัดทำแคมเปญหรือใบโฆษณาแยกตามบ้านซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ส่วนการโฆษณาทางโทรทัศนมีค่าใช้จ่ายสูง แต่จะเป็นผลดีในการแนะนำสินค้าใหม่ๆ และส่งเสริมตราหรือชื่อของสินค้านั้น
- ควรเข้าร่วมงานแสดงสินค้าหรือการเดินทางไปชุมชนงานแสดงสินค้านั้น เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของตลาดอย่างแท้จริง

- การนัดพบกับคณะผู้แทนการค้าจากอสเตรเลียที่เดินทางมาซื้อสินค้าหรือเยี่ยมชมงานแสดงสินค้าในไทย ผู้ส่งออกไทยควรพิจารณาทางพากลักค้าไปเยี่ยมชมโรงงาน เพื่อให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจในการสั่งซื้อสินค้านั้น
- ในการเดินทางไปเสนอขายสินค้าด้วยตนเองหรือร่วมไปกับคณะผู้แทนการค้าต้องมีรายละเอียดสินค้า ราคา รวมทั้งตัวอย่างสินค้า และแจ้งให้สำนักงานชิคนีย์จัดทำการนัดหมายกับผู้เข้าล่วงหน้าอย่างน้อย 2 – 3 สัปดาห์

ข้อเสนอแนะ

- การปฏิบัติตามกฎระเบียบการนำเข้าสินค้าของอสเตรเลีย เช่น ข้อกำหนด ห้ามห่อ การปิดกลากบนสินค้าและมาตรฐาน เป็นต้น
- ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นตลาดอสเตรเลียล่วงหน้า จัดเตรียมข้อมูลรายละเอียดของสินค้า และราคา พร้อมแพคตากล่องสินค้า
- มีข้อเสนอติกว่าคู่แข่งขัน เช่น ราคา คุณภาพ รูปแบบ ระบบการติดต่อที่มีประสิทธิภาพ การส่งมอบสินค้าตรงตามเวลา เพื่อยูงใจให้ผู้นำเข้าสนใจซื้อสินค้าของประเทศไทย

เขตการค้าเสรีไทยนิวซีแลนด์^๑

ความเป็นมา สิทธิประโยชน์ทางการค้าหรือเรียกวันที่ไว้ว่า GSP, GSTP และ ASEAN CEPT ที่อยู่ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เป็นสิทธิที่ผู้ส่งออกคุ้นเคยมากกว่า 10 ปี ซึ่งช่วยให้สินค้าออกของไทยได้ลดอัตราภาษีคุ้ลากาการนำเข้าไปจำนวนมากใน 91 ประเทศทั่วโลก เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเชก สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐโรมาเนีย เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ส่งออกจะต้องขอรับหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Form A, Form GSTP หรือ Form D) จากกรมการค้าต่างประเทศไปขอลดอัตราภาษีคุ้ลากาการนำเข้าในประเทศเหล่านี้

ปัจจุบันมีเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) เพิ่มขึ้นใหม่ (นอกเหนือจาก 91 ประเทศดังกล่าว) คือ FTA ไทย-จีน มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2546, FTA ไทย-อินเดีย ไทย-ออสเตรเลีย และ

^๑ สำนักงานเศรษฐกิจและพัฒนาสิทธิประโยชน์ทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ

ไทย-นิวซีแลนด์ มีผลบังคับใช้ 1 กันยายน 2547, 1 มกราคม 2548 และ 1 กรกฎาคม 2548
ตามลำดับ

ประโยชน์ ข่วยให้สินค้าส่งออกของไทยแข่งขันได้กับสินค้าชนิดเดียวกันกับคู่แข่งใน
ตลาดของประเทศไทยนิวซีแลนด์

FTA ไทย-ออสเตรเลียและไทย-นิวซีแลนด์ สินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของ
ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอัตราภาษีนำเข้าต่ำอยู่แล้ว รวมทั้งสอง
ประเทศไม่ได้เป็นทั้งคู่ค้าและคู่แข่งของไทย ดังนั้นคาดว่าการทำโอฟทีโอ จะไม่ส่งผลกระทบต่อ
การส่งออกหรือนำเข้าของไทยเท่าไอนัก

ความตกลงการค้าเสรีไทย-นิวซีแลนด์มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ (1) การลดหย่อนอัตราภาษี
ศุลกากร (2) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) และ (3) การขอใช้สิทธิลดหย่อนภาษี
ภายใต้ FTA ไทยนิวซีแลนด์

สำหรับกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าประกอบด้วย (1) กฎทั่วไปซึ่งเป็นกฎหลักหรือกฎ
ทั่วไปกับทุกสินค้าและ (2) กฎเฉพาะสินค้า เป็นกฎที่ใช้กับสินค้าเฉพาะรายการหรือกฎที่ยกเว้น
จากกฎทั่วไป รายละเอียดโดยสรุป (ตารางที่ 4.11) มีดังนี้

ตารางที่ 4.11
ความตกลงการค้าเสรีไทย - นิวซีแลนด์

การลดหย่อนภาษีสินค้า	กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin)	ลักษณะหย่อนภาษี
นิวซีแลนด์ <ul style="list-style-type: none"> - ลดเป็น 0 ทันที (วันที่ 1 กรกฎาคม 2548) จำนวน 5,878 รายการ โดยครอบคลุมการลดภาษีสินค้าทุกรายการ คิดเป็นร้อยละ 85 ของมูลค่าการนำเข้าจากไทยปี 2546 (262.8 ล้านเหรียญสหราชอาณาจักร) เนื่องจากมีส่วนประกอบที่สำคัญ เช่น พืชผัก เม็ดพลาสติก ของปูรูมแต่งจากธัญพืช ถุงแพ็คแข็ง เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น - ลดเป็น 0 กาชในปี 2553 จำนวน 697 รายการ คิดเป็นร้อยละ 96.7 ของมูลค่าการนำเข้าจากไทยในปี 2546 - ลดเป็น 0 กาชในปี 2558 จำนวน 858 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.3 ของมูลค่าการนำเข้าจากไทยในปี 2546 ได้แก่ หมวดสั่งห่อ เสื้อผ้า และรองเท้า 	<p>ภายใต้ข้อตกลงของที่อ้าง ไทย - นิวซีแลนด์ ไม่กำหนดให้ใช้กฎทั่วไป ใช้กฎเฉพาะสินค้าเกษตรที่ใช้สรุปดังนี้ :-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กฎการผลิตหรือการได้มาจากการดูดบินในประเทศทั้งหมด (wholly obtained goods) เนื่อง <ul style="list-style-type: none"> 1.1 ข้าว ปลา เก็บเกี่ยวหรือจับได้ในประเทศ ถือว่ามีแหล่งกำเนิดในประเทศนั้น หรือ 1.2 เป็นสินค้าที่ผลิตโดยใช้วัสดุดิบนำเข้าจากนอกประเทศ และนิวซีแลนด์ได้แก่ การผลิตตามหลักเกษตรกรรม การเปลี่ยนแปลงพิกัด โดยสินค้าที่ผลิตได้จะต้องมีพิกัดอุดารสุลการต่างจากพิกัดอุดารสุลการของวัสดุดิบนำเข้าที่ใช้ผลิตหรือ 1.3 ผลิตตามกระบวนการผลิตที่กำหนดไว้ และจะต้องผ่านกระบวนการผลิตทั้งหมด 	<p>ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออก สามารถรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วยตนลงนามในแบบฟอร์ม (Invoice) โดยไม่ต้องให้ส่วนราชการรับรองเพื่อส่งไปให้รัฐบาลค้าและสหกรณ์ตรวจสอบ นิวซีแลนด์ในการลดอัตราภาษีศุลกากรนำเข้า</p> <p>หมายเหตุ :- หลักเกณฑ์การรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง ดังนี้ :-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สินค้าผลิตและส่งออกจากไทยไปนิวซีแลนด์และอินเดีย (India) ออกจากไทย (Direct Consignment) 1.1 สินค้าที่กำเนิดหรือผลิตโดยใช้วัสดุดิบในประเทศทั้งหมด (Goods wholly obtained)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)
ความตกลงการค้าเสรีไทย - นิวซีแลนด์

การลดหย่อนภาษีสินค้า	กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin)	สิทธิลดหย่อนภาษี
ไทย <ul style="list-style-type: none"> - ลดเป็น 0 ทันที จำนวน 2,978 รายการ - ลดเป็น 0 ภาษีในปี 2553 จำนวน 1,961 รายการ - ลดเป็น 0 ภาษีในปี 2558 จำนวน 520 รายการ - ลดเป็น 0 ภาษีในปี 2563 จำนวน 42 รายการ - ลดเป็น 0 ภาษีในปี 2568 จำนวน 4 รายการ <p>*หมายเหตุเพิ่มเติม ในกรณีที่เป็นสินค้าสิ่งทอ และ เสื้อผ้าบางรายการและรองเท้า (พิกัด HS, Chapter 50-64) กำหนดให้ผลิตตาม หลักเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพิกัด (change in tariff classification) และจะต้องมีต้นทุนการ ผลิตภายในและ/หรือนิวซีแลนด์รวมกัน ไม่ ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของราคасินค้า FOB เช่น ใช้ผ้าฝ้าย (พิกัด MS 52.08) นำเข้ามาจาก นอกประเทศไทย</p>	<p>ในคืนแคนของประเทศไทยหรือนิวซีแลนด์ หรือทั้งสองประเทศ เช่น สินค้า ปลาทูน่า กระป่อง (พิกัด HS 16.04) กำหนดให้ ผลิตตามหลักเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพิกัด โดยหากผลิตด้วยการ ใช้วัสดุคืนนำเข้า นอกจากประเทศไทยและนิวซีแลนด์ เช่น ใช้ปลาทูน่าแห้งยั่นงานเบี้ยง (พิกัด HS 03.03) นำเข้ามาผลิตเป็นสินค้าปลาทูน่า กระป่อง (พิกัด HS 16.04) ก็ถือว่าปลาทู น่ากระป่อง (พิกัด HS 16.04) นี้ แหล่งกำเนิดในประเทศไทย</p> <p>2. การเปลี่ยนพิกัดศุลกากร (Change in Tariff Classification) หรือการ เกิดปฏิกิริยาเคมี (chemical reaction) ซึ่ง สินค้าภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีไทย- นิวซีแลนด์ใช้กฎข้อนี้เป็นส่วนใหญ่ (เช่น สินค้าบางรายการภายใต้พิกัด HS Chapter 27 และสินค้าภายใต้พิกัด HS Chapter 28-40)</p>	<p>1.2 สินค้าผลิตในประเทศไทย ใช้วัสดุคืนนำเข้า จากนอกประเทศไทย และนิวซีแลนด์ (Goods Party produced)</p> <p>2. สินค้าผลิตและส่งออกจากไทยไป นิวซีแลนด์และอินวอยซ์ (Invoice) ของจาก ประเทศไทย (Re – invoicing)</p> <p>2.1 สินค้าที่กำเนิดหรือผลิตโดยใช้ วัสดุคืนนำเข้าจากนอกประเทศไทยและ นิวซีแลนด์ (Goods party produced) (ถ้า รายละเอียดเอกสารหลักฐานผู้ผลิตหรือผู้ ส่งออกบันรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วย ตนเอง)</p> <p>2.2 สินค้าที่ผลิตในประเทศไทย โดยใช้ วัสดุคืนนำเข้าจากนอกประเทศไทยและ นิวซีแลนด์ (Goods party produced) (ถ้า รายละเอียดเอกสารหลักฐานผู้ผลิตหรือผู้ ส่งออกบันรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วย ตนเอง)</p>

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)
ความตกลงการค้าเสรีไทย - นิวซีแลนด์

การลดหย่อนภาษีสินค้า	กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin)	ลักษณะหย่อนภาษี
<p>และนิวซีแลนด์ ตัดเย็บเป็นสินค้าแจ็คเก็ต (พิกัด HS, 62.01) ในประเทศไทย และจะต้องมีต้นทุนการผลิตเสื้อแจ็คเก็ต (พิกัด HS, 62.01) (เช่น ค่าวัสดุคงค่าวัสดุคงเหลือ) ในประเทศไทยหรือนิวซีแลนด์รวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของราคาราคา FOB ของเสื้อแจ็คเก็ต (พิกัด HS, 62.01)</p>	<p>3. กฎสัดส่วนมูลค่าวัสดุคงค่าวัสดุคงเหลือในประเทศไทย-นิวซีแลนด์ (Regional Value Content : RVC) ซึ่งใช้กับสินค้าในกลุ่มสิ่งทอ เสื้อผ้าและรองเท้า โดยกำหนดไว้ที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของราคาราคาสินค้าเอฟไอบี</p> <p>สูตร RVC = $\frac{\text{FOB} - \text{VNM}}{\text{FOB}} \times 100$</p> <p>FOB = ราคาสินค้าทางเรือ (Free on Board)</p> <p>VNM = Value of Non-Originating Material (มูลค่าวัสดุคงที่นำเข้ามาเพื่อใช้ผลิตภายในประเทศไทย ราคา CIF)</p>	

นอกจากข้อตกลงการลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากร กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า และการขอใช้สิทธิลดหย่อนภาษีแล้วยังมีเรื่องการขนส่ง (Consignment) ระบุให้สินค้าจะต้องออกโดยไม่นำไปปะชือขายในประเทศไทยหรือนิวซีแลนด์ (นอกประเทศไทยหรือนิวซีแลนด์) ในระหว่างเดินทางขนส่งจากไทยไปนิวซีแลนด์

เอกสารหลักฐาน (Documentation) ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าด้วยตนเองบนใบกำกับสินค้า (Invoice) โดยไม่ต้องให้ส่วนราชการรับรอง เพื่อส่งให้ลูกค้าแสดงต่อศุลกากรนิวซีแลนด์ในการลดอัตราภาษีศุลกากรนำเข้าในนิวซีแลนด์ ดังนี้:-

1. สินค้าผลิตและส่งออกจากไทยไปนิวซีแลนด์และอินวอยซ์ (Invoice) ออกจากไทย (Direct Consignment)

1.1 สินค้าที่กำเนิดหรือผลิตโดยใช้วัตถุดิบในประเทศไทยทั้งหมด (Goods Wholly Obtained) ให้ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกของไทยรับรองว่าสินค้ามีแหล่งกำเนิดในไทยและสอดคล้องกับมาตรา 4.2.1 (10) ของความตกลงเอฟทีเอ ไทย-นิวซีแลนด์ โดยพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษบนอินวอยซ์ (Invoice) ดังนี้ “I [state name and position] hereby declare that the goods enumerated on this invoice originate in Thailand and comply with the provisions of Article 4.2 (a) of the TNZCEPA”

1.2 สินค้าผลิตในประเทศไทยโดยใช้วัตถุดิบนำเข้าจากนอกประเทศไทยและนิวซีแลนด์ (Goods Party Produced) ให้ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกรับรองว่าสินค้ามีแหล่งกำเนิดในไทยและสอดคล้องกับมาตรา 4.2.1 (บี) และหมวด 2 ของความตกลงเอฟทีเอ ไทย-นิวซีแลนด์ โดยพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษอินวอยซ์ (Invoice) ดังนี้ “I [state name and position] hereby declare that the goods enumerated on this invoice originate in Thailand and satisfy the requirements of Article 4.2 (b) and Annex 2 of the TNZCEPA”

2. สินค้าผลิตและส่งออกจากไทยไปนิวซีแลนด์ แต่อินวอยซ์ (Invoice) ออกจากประเทศที่สาม (Re – Invoicing)

2.1 สินค้าที่กำเนิดหรือผลิตโดยใช้วัตถุดิบในประเทศไทยทั้งหมด (Goods Wholly Obtained) ในบุคคลในประเทศไทยที่สาม (Third Country) ที่ได้รับมอบอำนาจเป็นตัวแทนของผู้ผลิตของไทย รับรองว่าสินค้ามีแหล่งกำเนิดในไทยและสอดคล้องกับมาตรา 4.2.1 (เอ) ของความตกลงเอฟทีเอ ไทย-นิวซีแลนด์ โดยพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษบนอินวอยซ์ (Invoice) ดังนี้ “I [state name and position] of I state name of entity invoicing the goods] being the authorized agent of [state name

of producer of the goods] hereby declare that the goods enumerated on this invoice originate in Thailand and comply with the provisions of Article 4.2.1 (a) of the TNZCEPA”

2.2 สินค้าผลิตในประเทศไทยโดยใช้วัตถุดิบนำเข้าจากนอกประเทศไทยและนิวซีแลนด์ (Goods Party Produced) ให้บุคคลในประเทศที่สาม (Third Country) ที่ได้รับมอบอำนาจเป็นตัวแทนของผู้ผลิตของไทยรับรองว่าสินค้ามีแหล่งกำเนิดในไทย และสอดคล้องกับมาตรา 4.2.1 (บี) และพนวก 2 ของความตกลงเอฟทีเอไทย-นิวซีแลนด์ โดยพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษบนอินวอยซ์ (Invoice) ดังนี้ “I [state name and position of I state name of producer of the goods hereby declare that the goods enumerated on this invoice originate in Thailand and satisfy the requirements of Article 4.2.1 (b) and Annex 2 of the TNZCEPA”

ทั้งนี้ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกต้องเก็บข้อมูลเอกสารและรายละเอียดของการผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นเวลาตามกฎหมายในประเทศผู้ส่งออกกำหนด (สำหรับประเทศไทยกำหนดให้เก็บไม่น้อยกว่าห้าปี นับแต่วันที่นำของเข้าหรือส่งของออก ตามมาตรา 113 ทวิแห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469) เพื่อการขอตรวจสอบแหล่งกำเนิดสินค้าย้อนหลังจากประเทศผู้นำเข้า

กิจกรรมที่ 5

1. กลุ่มยุทธ์เบตการค้าเสรีไทย ออสเตรเลียต้องดำเนินถึงปัจจัยด้านใดบ้าง หลักเกณฑ์ และข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศมีอะไรบ้าง
2. การลดหย่อนอัตราภาษีลงเรื่อยๆ จนเหลือศูนย์ปี 2563 สำหรับสาขาปศุสัตว์ ในอนาคตเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและโคนมไทยจะประสบปัญหาอะไรบ้าง ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเอฟทีเอไทยอสเตรเลีย นิวซีแลนด์ พิงสงวนหรือยกเว้นข้อตกลงอะไร ทั้งนี้เพื่อรักษาความสมดุลย์การค้าระหว่างประเทศ

สรุป

เอฟทีเอ หรือ Free Trade Area แปลว่า เขตการค้าเสรี เป็นแนวความคิดข่าวนานมากกว่า ครึ่งศตวรรษ โดยหลาย ๆ ประเทศหัวโลก ต่างมีความคิดเห็นตรงกันในข้อที่ว่า การทำการค้าแบบ พหุภาคี (กลุ่มประเทศต่างๆ) มีปัญหา เช่น มีความแตกต่างด้านฐานเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทัศนคติ ความล่าช้า และปัญหาอื่นๆ เป็นต้น

แนวความคิดใหม่ร่วมกันคือ การค้าระหว่างประเทศแบบทวิภาคี ทั้งนี้สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และจีนได้เริ่งทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี จุดประสงค์เพื่อสร้างอำนาจเศรษฐกิจและการเมือง

ความหมายเขตการค้าเสรี หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดอัตราภาษี ศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มที่ทำข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็นศูนย์เปอร์เซ็นต์ และ เลือกใช้อัตราภาษีที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีในอดีต มุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (Goods) โดยการลดอัตราภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก ปัจจุบันได้รวมถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (Services) และ การลงทุนด้วย

ประเทศไทยอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้พิจารณาการค้าระหว่างประเทศจากพหุภาคี เป็นแบบทวิภาคีกับประเทศต่างๆ เช่น

ประเทศ	มีผลบังคับใช้
จีน	1 ตุลาคม 2546
สหรัฐอเมริกา	19 ตุลาคม 2546
อินเดีย	1 กันยายน 2547
ออสเตรเลีย	1 มกราคม 2548
นิวซีแลนด์	1 กรกฎาคม 2548
ญี่ปุ่น	30 เมษายน 2550

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีหรือเอฟทีเอกับประเทศอื่นๆ เช่น นาห์เรน เปรู พม่าและกลุ่มนิมส์เกก หรืออธิบดีใต้ เช่น บังกลาเทศ ศรีลังกา ปakisสถาน เป็นต้น

รูปแบบเขตการค้าเสรีมี 2 ชนิด คือ (1) สาขภาพศุลกากร (Custom Union) และ (2) พันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Clear Economic Partnership: CEP) ลักษณะการจัดทำเขตการค้าเสรีที่ดี ประกอบด้วย ประการแรก มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ตอบแทนกัน (Reciprocity) สอง ทำให้

กรอบข้อตกลงกว้างและครอบคลุม (Comprehensive) สาม สถาคัదังกับกฎหมายท่องค์การการค้าโลก สี่ มีกลไกและมาตรการป้องกันผลผลกระทบอุตสาหกรรมภายในประเทศ

การเปิดเขตการค้าเสรีแบบทวิภาคี สามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มและมีข้อดี คือ (1) กลุ่มประเทศที่เป็นตลาดดึงดูดของไทย เช่น สาธารณรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ประโยชน์ได้รับ การขยายตลาดกว้างขึ้น (2) การเป็นหุ้นส่วนกับประเทศที่เป็นทางผ่านหรือ Gateway เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ตลาดประเทศอื่น ๆ เช่น การทำเอฟทีเอไทยกับอินเดียได้เปิดโอกาสขยายตลาดอัญมณีไทยไปยังตลาดเอเชียใต้ ขณะที่การเปิดเขตบริการค้าไทยกับนาทีเรน เพื่อมุ่งสู่กลุ่มสมาชิก GCC (The Gulf Cooperation Council) จำนวนห้าประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ซาอุดิอาระเบีย คูเวต อ曼 สาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และกาตาร์ เป็นต้น และ (3) กลุ่มประเทศที่เป็นตลาดใหม่ ซึ่งมีศักยภาพสูง ประชากรจำนวนมาก มีข้อจำกัดนโยบายการเมืองและยังไม่เปิดประเทศกว้างเช่น จีนและอินเดีย เป็นต้น

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย สาธารณรัฐอเมริกา ที่สำคัญคือ การลดหย่อนอัตรภาษีและผ่อนปรนข้อบังคับและกฎหมายการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งหวังการขยายตลาด โภคภัณฑ์ เครื่องข่ายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ บริการทางการเงิน ระบบโลจิสติกส์ ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าภาคบริการ เป็นต้น

รูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศจำแนกเป็น (1) การค้าบริการข้ามพรมแดน เช่น การให้คำปรึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การออนไลน์ (2) การเข้ามาของบุคคลธรรมชาติ จุดประสงค์เพื่อมาให้บริการ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร แม่ครัว หรือพ่อครัว เป็นต้น (3) การจัดตั้งหน่วยธุรกิจ ให้บริการในต่างประเทศ เช่น ที่ปรึกษา วิศวกร ก่อสร้าง และการลงทุนระหว่างประเทศ และ (4) การบริโภคในต่างประเทศ เช่น นักท่องเที่ยว นักศึกษาและคนใช้

การค้าภาคบริการมีปัญหาหลายประการ เช่น ระบบเครือข่ายยังไม่ดีพอ เงินลงทุนจำนวนมหาศาล ขาดความน่าเชื่อถือและราคาแพง ทางแก้ไขสำคัญคือการสร้างพันธมิตรระหว่างนานาชาติ

การเปิดเขตบริการค้าไทยกับสาธารณรัฐอเมริกาให้โอกาสและผลผลกระทบมากมาย โดย 1 ความล่าช้าการดำเนินงาน เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ลดค่าใช้จ่าย สร้างเสริมการลงทุนโดยตรงจากประเทศคู่ค้า และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นต้น ผลกระทบ คือ การแข่งขันสูงทั้งด้านการตลาด ด้านทุนการผลิต และประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้และอยู่รอด ประเทศไทยจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพการผลิต ทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น

เอฟทีเอไทยญี่ปุ่น ได้ทำข้อตกลงเกี่ยวกับการลดหย่อนภาษีสินค้า การพัฒนาเศรษฐกิจ หลากหลาย เช่น อุตสาหกรรมเกษตร การค้าบริการ ความร่วมมือกันทั้งสองประเทศ และการ เคื่อนขยับทรัพยากร การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ได้สร้างโอกาสและผลกระทบดังนี้ โอกาส สินค้าส่งออกไทยในตลาดญี่ปุ่นกว้างขึ้น โดยเฉพาะสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป ยกระดับมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมไทยดีขึ้น คุณภาพชีวิตและรายได้คนไทยไปทำงานญี่ปุ่นดีขึ้น ส่งเสริมการค้าบริการด้านการรักษาพยาบาลคนญี่ปุ่นในประเทศไทยได้รับบริการแพทย์ที่ดี และราคากลู โดยเฉพาะการคุ้มครองสูงจากชาวญี่ปุ่น

ประเทศไทยเปิดโอกาสให้ญี่ปุ่นขยายบทบาททางยุทธศาสตร์ในอนุภูมิภาคอาเซียนและ ความร่วมมือในลุ่มแม่น้ำโขง ขยายอาณาเขตถึงจีนตอนใต้และเชื่อมโยงทั่วทวีปเอเชียได้อย่าง สะดวก จุดประสงค์เพื่อการเดือนไหว้พระยาฯ ด้าน เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ การท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ผลกระทบ ได้สร้าง ข้อวิตกกังวลแก่นักอนุรักษ์นิยมที่สำคัญ คือ (1) ปัญหาทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตรจุลชีพ และ (2) ปัญหานำเข้าของมิพิยหรือของเสียอันตรายอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น มาตรการ รักษาสภาพแวดล้อมต้องเข้มงวด มีความรัดกุม การจัดปัญหามีประสิทธิภาพสูง ควบคู่กับ ปกป้องและรักษาพันธุ์พืชไทยให้รักกุมยิ่งขึ้น

เขตการค้าเสรีไทยจีน ให้ความสำคัญกับข้อตกลงการค้าพิเศษและผลไม้ ซึ่งได้สร้าง โอกาสและผลกระทบให้กับประเทศไทย กล่าวคือ ให้อาชญาการร่วมทุนการค้าเพิ่มขึ้นระหว่าง ไทยกับจีน อาเซียน ขยายตลาดอัญมณีไทย เป็นต้น สำหรับผลกระทบ ในช่วง 9 เดือนแรกปี 2549 ไทยขาดดุลการค้าจีนถึง 1.77 พันล้านเหรียญสหราชอาณาจักร เนื่องจากต้องจ่ายเงินส่วนต่างๆ ที่ ขึ้นส่วนอุตสาหกรรมเป็นต้น แนวโน้มอนาคตอาจสูญเสียตลาดเครื่องประดับแฟชั่น สาเหตุจากจีน เป็นผู้ผลิตและส่งออกเครื่องประดับแฟชั่นชั้นนำของโลก

เอฟทีเอไทยอินเดีย ได้ลดหย่อนอัตราภาษีสินค้าประมาณ 82 รายการ ให้เหลือศูนย์ในที่สุด ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2549 เป็นต้นไป ผ่อนปรนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) โดยใช้กฎเฉพาะสินค้าแต่ละรายการเป็นเกณฑ์ระหว่างไทย อินเดียและให้สิทธิการลดหย่อนภาษี แก่ประเทศไทย ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทยอินเดียให้ออกสก็อต การขยายตลาดการค้าอัญมณีและ เครื่องประดับในตลาดอินเดีย และเพิ่มการลงทุนร่วมไทยอินเดีย ผลกระทบตลาดอัญมณีไทย แบ่งขั้นรุนแรงและถูกแบ่งชิงลูกค้าระดับตลาดล่าง เนื่องจากเครื่องประดับอินเดียนำเข้าราคาถูกต ตลาดไทย

เขตการค้าเสรีไทยอสเตรเลีย มีข้อตกลงเกี่ยวกับการลดหย่อนอัตราภาษีสินค้าลงเรื่อยๆ จนเหลือศูนย์สิ้นปี 2558 ให้ความสะดวก ผ่อนปรนกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อเอื้ออำนวยการลงทุนร่วมทางด้านการค้าบริการ การเคลื่อนย้ายทรัพย์กรรมมุขย์ และการขยายเพิ่มการถือหุ้น ลงทุนร่วมกัน สำหรับมาตรการด้านสุขอนามัยเพิ่มเติม ได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าอาหารเกรดแปรรูป ผลไม้นำเข้าจากไทยได้สร้างโอกาสคือ (1) อุตสาหกรรมรถยนต์นั่งและรถปิกอัพไทยส่งออกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30 เนื่องจากอสเตรเลีย นิยมราคาถูกมากกว่า Brand Loyalty (2) เดือผ้าสำเร็จรูปไทยสามารถแบ่งขันกับสินค้าจากจีน ยินดีและอินโนนีเชีย เนื่องจากເພື່ອทำให้ไทยเสียภาษีต่ำกว่าคู่แข่ง รวมทั้งราคาถูกและฝีมือ ปราณีตอีกด้วย (3) ผลไม้เมืองร้อนจากไทย เช่น มังคุด ลำไย ลิ้นจี่ ทุเรียน และมะม่วง เป็นต้น ได้มี โอกาสนำเข้าไปจำหน่ายในอสเตรเลียเป็นครั้งแรก และ (4) เปิดโอกาสให้นักธุรกิจไทยเปิด ร้านอาหารไทยในอสเตรเลียเพิ่มขึ้น ผลกระทบ ก่อให้เกิดการปรับตัวพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ ไทยหลายๆ ประเภท เช่น โรงแรม ภัตตาคาร การซ่อมรถยนต์ การตกแต่งภูมิทัศน์ สถาบันสอน ภาษา การนวดไทยและการทำอาหารไทย เป็นต้น

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อไทยส่วนใหญ่จากน้ำนมและยีดเป็นอาชีพเสริม ได้รับ ผลกระทบรุนแรงในอนาคต สาเหตุจากເພື່ອได้ลดหย่อนอัตราภาษีนำเข้าเหลือศูนย์สิ้นสุดปี 2568 เกษตรกรปศุสัตว์อสเตรเลียได้ประโยชน์คือ (1) ด้านทุนต่ำ มีทุ่งกว้าง สภาพอากาศเหมาะสม (2) ราคาถูกกว่า (3) การให้ผลผลิตน้ำนมดี เนื้อโคแข็งเย็น แข็งเย็น มีปริมาณมากและราคาถูก เนื่องจากไม่มีกำแพงภาษีและไม่มีគอตา ผลคือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไทยมากกว่า 1 ล้าน ครอบครัวต้องหมกอาชีพ ขายได้และสูญหายจากอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อและโคนมในที่สุด ผลกระทบอื่นๆ คือ กระตุ้นมาลค่าการค้าระหว่างไทยและออสเตรเลียที่บังอยู่ในระดับต่ำให้สูงขึ้น เนื่องจากการสนับสนุนความร่วมมือด้านสุขอนามัย เทคโนโลยี ทรัพย์สินทางปัญญา การเงิน การ ขนส่ง การลงทุนร่วมกัน เป็นต้น

กลยุทธ์การตลาดในประเทศออสเตรเลีย ผู้ประกอบการไทยต้องคำนึงถึง (1) การ ประชาสัมพันธ์แบบประทับใจให้ประสิทธิภาพสูง สื่อโฆษณาที่คนอสเตรเลียนิยมคือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ซึ่งด้านทุนต่ำกว่าโทรศัพท์ (2) ศึกษาความต้องการผู้บริโภค (3) สร้างความ นั่นใจแก่ผู้แทนจัดจำหน่าย เช่น ให้เข้าเยี่ยมชมโรงงาน ให้ข้อเท็จจริงคุณภาพสินค้า สร้างความ นั่นใจสั่งซื้อทันที (3) การเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดนิทรรศการสินค้าไทย ต้องให้สำนักงาน ชุดนี้ยังคงมีความลุกค้าตัวแทนล่วงหน้าอย่างน้อย 2 – 3 สัปดาห์ (4) ผู้ประกอบการไทยต้องเคร่งครัด

ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ เช่น การปิดตลาดบนสินค้า สินค้าได้มาตรฐานและคุณภาพดีตามข้อกำหนดเป็นต้น และ (5) ให้ความสำคัญการส่งมอบสินค้าตรงตามเวลา เป็นต้น

เบตการค้าเสรีไทย นิวชีแลนด์ ทั้งสองประเทศได้ลดหย่อนอัตราภาษีจำนวนมากและในที่สุดอัตราภาษีคงเหลือศูนย์ในปี 2568 ใช้กฎหมายทั่วไปเพียงประการเดียวเป็นกฎหมายทั่วไป แหล่งกำเนิดสินค้า ให้สิทธิลดหย่อนภาษีสินค้านำเข้า จากข้อตกลงร่วมให้ประเทศไทยและนิวชีแลนด์ขยายประการ เช่น ขยายตลาดระหว่างประเทศกว้างขึ้น นุ่มนวลค่าการค้าขายเพิ่มขึ้น สินค้าส่งออกไทยสามารถขายแข่งขันกับคู่แข่งอื่นๆ ได้ในตลาดนิวชีแลนด์ ลุ้ทางตลาดสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับไทยคืบขึ้น และกระตุ้นการลงทุนเพิ่มขึ้นสำหรับนักลงทุนสองประเทศ

แบบฝึกหัด

1. นโยบายการค้าเสรีที่ดี ควรมีลักษณะและรูปแบบอย่างไรบ้าง อธิบายพอเข้าใจ
2. การค้าภาคบริการที่ประเทศไทยทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทยกับสหรัฐอเมริกา ไทยกับญี่ปุ่น เป็นต้น ให้ประโยชน์และมีปัญหานางประการที่ต้องคำนึงถึงอย่างไรบ้าง
3. เขตการค้าเสรีหรือเอฟทีเอประเทศไทยกับประเทศจีน ให้ความสำคัญด้านความร่วมมือกันแก่ปัญหาอะไรบ้าง อธิบายพอเข้าใจ
4. เอฟทีเอไทยกับออสเตรเลียหรือนิวซีแลนด์ให้โอกาสและผลกระทบอย่างไรบ้าง นักศึกษาให้ความเห็นเพิ่มเติมได้พร้อมอธิบายเหตุผล